

Tutu t̄aa racha'nu Paulu kuenda ndian ch̄inuni tu'un Jesuu ìyo ñuu Roma

Paulu, t̄aa ra tutu i'ya kuenda ndian ch̄inuni
tu'un Jesuu ña ìyo ñuu Roma

1 ¹Yu'u Paulu, ra kùu iin musu jà'a tiñu nuu Jesucristu, t̄ai ma tutu i'ya kuenda ndo, ti Ndioo k̄achin ra yu'u ta j̄akuiso ra tiñu ña na kui iin tatun ra, ikan na katitu'in ma tu'un va'a Ndioo nuu ma ñivi.

²Ndioo ch̄a'a ra ma tu'un i'ya ma tatiempu ña ìyo nuu ma tutu í ra ña t̄aa ma ndra k̄a'an chi'in tu'un yu'u ra ña na katitu'un yo yi nuu ma ñivi. ³Ma tu'un i'ya k̄a'an yi kuenda ma ra Se'e ra Jesucristu, ti juu ra kùu iin ra v̄achi tata ma Rey David ma ñuñivi i'ya. ⁴Ta juuni cha'a' ma Jesucristu, j̄ana'a kachin ma Tati Í Ndioo ña juu Jesucristu kùu ra Se'e Ndioo ti chi'in ndatu ma Tati Í Ndioo j̄anataku ndiko Ndioo ra tañu ma ndian ndí. ⁵Ta ndyu'u cha'a' ña t̄iñu'u ndi sivi Jesucristu cha n̄i' ndi ma ñamani nuu Ndioo ña kùu ndi tatun ra. Ta takan ìyo yi ña katitu'un ndi ma tu'un cha'a' ra nuu ndisaa ñivi, jin ndian ȳove jud̄u ìyo ñuñivi i'ya kùu na, ikan na koo kua'a' ga ma ndian ch̄inuni ma tu'un ra, ta j̄achi'in na yi ndia. ⁶Ta tañu ndiakan juuni ìyo ndyo'o ndian kùu ñivi ìyo ñuu Roma, ndian indukuni ch̄inuni tu'un ra ndia, ti Ndioo k̄achin ra ndo kuenda ña kùu ndo ñivi Jesucristu.

⁷Ti ya'a kùuni Racha'nu Ndioo nde'e ra ndisaa ndyo'o ndian ìyo ñuu Roma, ta k̄achin ra ndo ña na kuu ndo ñivi í kuenda ra. Ta ma Ndioo ra kùu Tatá yo chi'in ra chito'o yo Jesucristu, na ku'va ra ma ñamani ra nuu ndo, ta na koo vii anima ndo chi'in ra ndia.

**Paulu kùuni ra kunde'e ra ndian chìnuni
tu'un Jesuu ìyo ñuu Roma**

⁸Ma ña nunuu kùunì ka'in, kùu yi ña chi'in sivi Jesucristu chà'i iin ta'vindioo nuu ra cha'a' ma ta'ii'iin ndo, vati ndanu nikuuni ma ñuñivi i'ya cha nàtu'un ta'an na, ti ndyo'o chìnuni ndo ma tu'un Jesuu. ⁹Ndoo, ra jà'i tiñu nuu chi'in ndisaa animai, ta juuni ra kàtitu'in tu'un va'a cha'a' se'e ra nuu ma ñivi, ti rakan kùu ma ra chà'a kuenda ña nani kivi kùu yi ña nàka'in cha'a' ndo ora kà'in chi'in Ndoo. ¹⁰Ta nani kivi juuni chikain nuu ra ña na nuna ra ma iti', ikan na kuu ku'in kunde'i ndo ma ñuu Roma nuu ìyo ndo tuva takan kùuni ra. ¹¹Vati ya'a kùunì kunde'i ndo ti kùunì tindei ndo, ikan na chinuni va'a ga ndo, koto jãña ndo ma iti' Jesuu. ¹²Vati ndyo'o, ta yu'u kùu jandomani ta'an yo yo, ti indukuni chìnuni ndo kua chìnunì ndia.

¹³Ndyo'o yani, kùunì ña na koto ndo ti kua'a' cha'a' chàninì ku'in kunde'i ndo, ikan na kuu kundaki'in ndian chaa ña chani kicha'a chinuni tu'un Jesuu, ma takua cha jã'i chi'in ma ndian ìyo tiá ñuu. Va nda vitin takã'an kuu ku'in, ti ìyo kua'a' ña chàsi iti' kuà'in. ¹⁴Ìyo yi ña katitu'in nuu nda ndian nikuuni ìyo ñuñivi i'ya, taku ndian kà'an takua kà'in, taku iin ndian kà'an inga tu'un. Ta juuni ìyo yi ña katitu'in nuu ndian ya'a ìyo chinituni takua kùu iin ndian jàkua'a, a ndian töve ndia. ¹⁵Ta yakan va nduva'a kuui kùunì ku'in kukatitu'in ma tu'un va'a Ndoo ña kà'an cha'a' Jesuu nuu ndyo'o ñivi ìyo ñuu Roma.

Tu chìnunio tu'un cha'a' Jesucristu ni kakú yo nuu kuati

¹⁶Tükuii kukanui kàtitu'in ma tu'un va'a Ndoo, ti ndatu ra kùu yi, kuenda ña na jakakú yi ma ndian chìnuni ña kà'an ra. Ta jì'na kēta ma tu'un va'a Ndoo nuu ma ndian judú, ta ikan jan chitakuati yi nuu ma ñivi yüvi judfu ña ìyo tiá ñuu. ¹⁷Ta ma tu'un va'a i'ya, jàna'a yi naja kua kuu yo ndian ndaa jà'a Ndoo cha'a' ña chìnunio tu'un ra, nda vitin ta iti' nuu ndia. Vati nuu ma tutu Ndoo te'en kà'an yi: “Ma ndian kùu ndian ndaa ìyo kuenda Ndoo, ndiakan kùu ma ndian chìnuni va'a ma tu'un ra.” ¹⁸Vati cha ch̀to yo ña iti' andivi, jàkoyo Ndoo ma tundo'o chata ma ndian tüvi jà'a ma ña va'a ta tüvi

jàka'nu na ra ndia, ti Ndioo ya'a kayuni ra nde'e ra na. Vati ndiakan, tüvi chà'a na ña koto inga ñivi ma tu'un ndicha ña kà'an Ndioo, ti mamaa ña kini kùu ma ña jà'a na. ¹⁹Ta ndisaa ma ña chā'a Ndioo ña na kuu koto yo, ndiakan cha chito kachin na yi, ti Ndioo cha jāna'a kachin ra yi nuu na ndia. ²⁰Ta vaji ndicha ña tüvi ndichin ndè'o ma Racha'nu Ndioo, va cha nàkoto kachin yo naja kua kàa ra cha'a' ma tiñu va'a jà'a ra. Ta cha'a' ma ña jà'a ra, nda ora tüvi ma ñuñivi cha chito yo ña ndicha ña Ndioo kùu ra, ta endee ìyo ndatu ra ndisaa tiempu. Ta cha'a' yakan kùu yi, ña na kùu ka'an na ña töve nàkoto na ra, ti tu kà'an na takan janda'viña'a na juuni maa na, ti cha nàkoto na ma ña va'a jà'a ra. ²¹Ta vaji cha nàkoto na ma Ndioo, va tüvi nī jàka'nu na ra takua ìyo yi ña ja'a na chi'in ra niku. Ta ni tüvi nī cha'a na ta'vindioo nuu ra ndia. Java mamaa ña kini ña tüvi nda kuenda chà'nini na chi'in ma chinituni na, ta cha'a' yakan kùu yi ña ma chinituni na, ndākuu ndava yi ña jàkanuu yi, ta kīndoo yi nuu naa. ²²Ta vaji kàti na ña ndian chito kùu na kà'an na, va töve ndicha ti jāndaku ndava na ma anima na, ²³vati tüva jàka'nu na ma ra kùu Ndioo ndicha, ra nduva'a kuui ka'nu ta töve ni naa, ti vitin java jàka'nu na na'na ma ña kàa takua kàa ñivi ña ni kuvi. Ta juuni jàka'nu na, nda na'na ma saa, chi'in na'na kiti kēñu'u chi'in tichi ma nuu ñu'u', ta inga tuku kiti ìyo kumi cha'a' ndia.

²⁴Cha'a' yakan kùu yi ña ndākoo ma Ndioo na, ña na ja'a maa na ma ña kini chà'nini na chi'in anima na. Ta takan jà'a na nda kati jà'a na ma tukanuu na chi'in juuni ma kuñu na cha'a' ña kì'vi na chi'in ta'an na. ²⁵Vati ndicha ña tüva chìnuni na ma tu'un ndicha ña kà'an Ndioo, ti java ma tu'un vata kùu ma ña chìnuni na, ta jà'a na yi. Ta juuni ya'a tiñu'u na yi, ta jàka'nu na ma ña jātuvī Ndioo, va ma Ndioo ndicha tüvi jàka'nu na ra, vaji ndicha ña maa ra kùu ma ra ìyo yi ña jaka'nu na ndisaa tiempu. Ta takan na kuu yi. Amén.

²⁶Cha'a' yakan kùu yi ña, ndākoo ma Ndioo na ña na ja'a na ma ña kini takua kùuni maa na, vati nda ma ñivi ña'a tüva kì'vi vi chi'in ii vi, ti chi'in taña'a vi kì'vi vi. ²⁷Ta indukuni takan kùu yi chi'in ma ndra'ii ndia, vati ndrakan jāña ndra ña kì'vi ndra chi'in ma ñasi'i ndra, ta kì'vi ndra chi'in juuni ta ra'ii ndra, ti nduva'a ìyoni ndra jà'a ndra yi. Ta cha'a' yakan

kùu yi ña juuni maa ndra jà'a ndra tukanuu nuu ndra chi'in ma kuñu ndra, ta ndicha ña cha kīcha'a nde'e ndra tundo'o takua iyo yi ña nde'e ndra cha'a' ma ña kini jà'a ndra.

²⁸Ta tava töve nī kuuni na ki'in kuenda na Ndioo, yakan va juuni maa ra sōkonda'a ra na, ikan na ndokini ma chinituni na ta jà'a na ma ña tüvi va'a ña ndava kùuni maa na. ²⁹Ma ñivi ikan nduva'a chàta'ani na ja'a na ma ña tüvi va'a. Vati iyo ñivi ña'a ña k'ivi vi chi'in ra'ii yüvi ii vi, ta ndra'ii chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra. Ta juuni ña kùuni na ndatiñu inga ñivi, ta chàta'ani na jàtakue'e na, tixin na, ta chà'ni na. Ta juuni chàta'ani na kanita'an na, ta janda'viña'a na, ta kà'an ndaa na chata inga ñivi ndia. ³⁰Ta juuni kà'an na tu'un vata chata ñivi, ta xaani na ndè'e na Ndioo ti tüvi jaka'nu na ra. Va taku juuni maa na va chàta'ani na jaka'nu na na, ta juuni chàtu'un na inga ñivi, ta chàta'ani na nanduku na inga kuati ña kùu ja'a na, ta tüvi jächil'in na tu'un kà'an tatá na chi'in ma'á na, ti ña kùuni maa na jà'a na. ³¹Ta tükuii kùuni na koto na ña va'a, ta ora chà'a na tu'un nuu ñivi, töve jächinu na yi. Ta tüvi chàta'ani na jandomani na ni'iin ñivi. Ta ni tüvi kunda'vini na nde'e na ta'an na ndia. ³²Tandi'i ndiakan cha chito na ña kà'an Ndioo ña iyo yi ña kuvi na cha'a' ma kuati jà'a na. Ta vaji cha chito na yi, va töve jàña na ña ja'a na ma kuati. Ta nduva'a kuvi chisii na ora nde'e na ña jà'a inga na yi ndia.

Ndioo ni jande'e ra tundo'o nuu ma ñivi

2 ¹Yakan va nda ndyo'o nikuuni ña tìsokuati ndo inga ñivi, na kùu ka'an ndo ña ndian ndaa kùu ndo nuu Ndioo, ti nda maa ndo juuni jà'a ndo kuati takua jà'a na ndia. Yakan va ora tìsokuati ndo chata ñivi, juuni chata maa ndo tìsokuati ndo. ²Chito yo ña ora tìsokuati Ndioo chata ma ñivi, ña ndicha ta ndaa kùu yi ora jànde'e ra tundo'o na cha'a' ña töve va'a jà'a na. ³Ndyo'o, ndian tìsokuati ñivi ña juuni jà'a ndo ña kini takua jà'a na, za ni kakú ndo nuu ma tundo'o ma kivi ña ni jande'e Ndioo tundo'o ma ñivi?, kùuni ndo. ¡Tüvi takan kùu yi!, vati ma kivi ikan, ni ka'an Ndioo nda iti' ni ku'un ndo. ⁴Ndioo iin ra ya'a va'a kùu ra, ta juuni jàndeeni ra nde'e ra tandi'i ña töve va'a jà'a ndo. Vaji takan kùu yi va ña näkanini ndo ña töve iin ña ka'nu kuenda Ndioo ña jà'a ndo ma kuati. Ndioo iin ra jàndeeni kùu ra cha'a' ndo ña ya'a kùuni ra ña na

ndakoo ndo iti' töve va'a kuà'an ndo, ta chikoni'i ndo ku'un ndo iti' ra. ⁵Va tava ya'a ndava xini ndo, yakan va na küuni ndo jaña ndo ma kuati jà'a ndo, ta chikoni'i ndo ta ku'un ndo iti' ra. ¿A tüvi chìto ndo ña cha'a' ma kuati jà'a ndo, juuni maa ndo jàndolocho ndo tundo'o chata ndo?, ti ndicha kùu ma ña ni ja'a Ndioo ora ni chaa kivi ña ni keta ra kuenda ña jàkutuni ra kuati ta'ii'iin ñivi. ⁶Ta ma kivi ikan, ni ku'va ra ya'vi nuu ta'ii'iin yo cha'a' ma ña jà'a yo. ⁷Kuenda ma ndian chàta'ani ja'a tiñu va'a takua kùu ña nànduku na koo va'a na endeeni chi'in Ndioo, ta nànduku na ña na tiñu'u ra na, ta juuni nànduku na ña na ja'a ra ña na töve kuvi na endeeni. Nuu ndiakan va Ndioo ni ku'va ra ma ya'vi na ña na koo ndito na endeeni chi'in ra, ti ndisaa tiempu kùndee na ja'a na ma ña va'a takua kùuni ra. ⁸Va kuenda ma ndian jàka'nu juuni maa na, ta töve jàchi'in ma tu'un ndaa ña kà'an Ndioo, cha'a' ña jàchi'in na ma ña töve va'a. Ndiakan va Ndioo ni jande'e ra tundo'o na ti ya'a kàyuni ra nde'e ra nuu na. ⁹Ta ndicha kuii ti ndisaa ndian jà'a ña tüvi va'a, ni nde'e na tundo'o, ta ji'na kuii ma ndian judú kùu ma ndian ni nde'e yi, tajan ni nde'e ndio ndian yüvi judú yi ndia. ¹⁰Va kuenda ndian jà'a ña va'a, Ndioo ni ku'va ra iin nuu ya'a vii ña ni koo na chi'in ra endeeni, ta juuni ni tiñu'u ra na ndia. Va ji'na kuii chi'in ndian judú ni jà'a ra takan, tajan ni ja'a ndio ra yi chi'in ndian yüvi judú ndia.

¹¹Vati kuenda Ndioo iin nuuni ndè'e ra ndisaa ma ñivi. ¹²Ta nda ndian ni kuuni ña jà'a kuati ni kuvi na endeeni, va töve ni koo na chi'in Ndioo. Va ma ndian töve chìto ma Ley Ndioo ña tãa Moisés taji'na, ndiakan ni kuvi na vaji töve chìto na ma Ley. Ta inga ndian jà'a kuati ta chìto na ma Ley Ndioo ikan, ndiakan ni kuvi na takua kàti yi. Ti juuni ma Ley ikan kàti yi ña ìyo yi ña kuvi na. ¹³Yakan va ma nda ndian ni kuuni töve ìyo ndaa na kuenda Ndioo, cha'a' ña taso'oni na ma tutu Ley ra. Va ma ndian ndicha ña ni koo ndaa na kuenda ra, ndiakan kùu ma ndian tàsò'o yi ta jàchi'in na ma kua kà'an yi ndia. ¹⁴Ta ora ma ndian yüvi judú jà'a na ma kua kà'an ma tutu Ley Ndioo, vaji tüvi nàkoto na ma ña kà'an yi, ti ma chinituni na jàna'a yi nuu na niyi kuu ma ña va'a ta ma ña töve va'a, yakan kùu ma ley Ndioo maa na ña jàchi'in na. ¹⁵Ndiakan jàna'a na ña chi'in ma tiñu va'a jà'a na, cha ìyo ma Ley Ndioo tichi

anima na. Vati ma chinituni na kùu yi ña kìn'ni yi ku'va na ta kà'an yi nuu na tu va'a chà'nini na a töve va'a ¹⁶ma kivi ña Ndioo ni ndakan ra nuu Jesucristu ña na jakutunini ra ndisaa ña xe'e iyo anima ndisaa ñivi. Takan ni kuu yi, kua kà'an ma tu'un va'a Ndioo ña kàtitu'in nuu ma ñivi.

**Nuu kà'an Paulu cha'a' ndian judíu ta cha'a'
ma tutu Ley Ndioo ña tãa Moisés**

¹⁷Ndyo'o ndian kà'an ña ndian judíu kùu ndo, ta ya'a jàtayi ndo ndo, ti uvanuu ndo kùmi ndo ma tutu Ley Ndioo, ta juuni ya'a jàtayi ndo ndo vati chà'nini ndo ña maani ndo kùu ndo kuenda Ndioo, ¹⁸ta cha chító ndo ma ña kùuni Ndioo ña ja'a ndo, vati jàna'a ma tutu Ndioo nuu ndo nda ña kùu ma ña va'a ga. ¹⁹Ta chà'nini ndo ña juuni maa ndo kùu jana'a ndo iti' ku'un ma ndian kuaá, ta kùu ndo iin ñu'ú Ndioo ña jàndondichin yi iti' ma ndian chàkunuu ma nuu naa. ²⁰Ta juuni chà'nini ndo ña matru kùu ndo nuu ma ñivi töve chító, ta kùu ndo ndian jàna'a iti' va'a Ndioo nuu ndiakwati. Ndisaa ña'a chà'nini ndo, ti iyo ma tutu Ley Ndioo chi'in ndo, ta chító ndo ndisaa ña ndicha ña kà'an yi. ²¹Ndyo'o matru ña jàna'a nuu inga ñivi, ¿ta naja töve jàna'a ndo juuni nuu maa ndo? Ta tu kàtitu'un ndo nuu inga na ña na sü'u na, ¿a va'a jà'a ndo ña sü'u ndo?, kùuni ndo. ²²Ta tu kàtitu'un ndo nuu ma ndra'ii ña na k'i'vi ndra chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra ta ñivi ña'a na k'i'vi vi chi'in yüvi ii vi, ¿ta naja jà'a ndo yi, tuva takan? Ta tu kàti ndo ña xaani ndo ndè'e ndo ma yutun í ña jàka'nu ñivi ma tichi veñu'u yi, ¿ta naja su'u ndo ma ña va'a tichi yi?, tuva takan. ²³Ta kàti ndo ña ya'a jàka'nu ndo ma tutu Ley Ndioo, va tüvi ndicha, ti jà'a ndo tukanuu ma Racha'nu Ndioo ta töve jàka'nu ndo ra cha'a' ña tüvi ndicha ña jàchi'in ndo ma ña kà'an ra nuu yi. ²⁴Cha'a' ma ña'a kùu yi ña nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi: “Ma ndian yüvi judíu kàti'ini na chata Ndioo cha'a' ma ña töve va'a ña jà'a ndo”, kàti yi.

²⁵Tu ndicha va'a ña jàchi'in ndo ma ña kà'an ma Ley Ndioo tãa Moisés, ta iyo ma tuni ndo jà'a ña cha tã'nda ñii nuu ika ndrakuati se'e ndo takua kàti ma Ley, ma tuni ikan kùu tindee yi ndo. Va tu tüvi jàchi'in ndo ma Ley Ndioo, töve ndakutiñu ma tuni ikan, ti ndè'e ra ndo takua ndè'e ra ñivi tüvi iyo tuni. ²⁶Ta tu iyo ndra töve iyo tuni ndra, ta ndrakan jàchi'in ndra

ña kà'an ma tutu Ley Ndioo, ma Ndioo ni nde'e ra ndra takua kùu ma ndra ìyo tuni vaji tūvi ìyo yi ndra. ²⁷Yakan va, ma ndra tūvi tuni ma kuñu, ta jàchi'in ndra ña kà'an ma tutu Ley Ndioo, ndicha va'a ña ndrakan ni tisokuati ndra ndyo'o ndian töve jàchi'in ma Ley Ndioo, vaji ìyo yi chi'in ndo, ta ìyo tuni ndo ndia.

²⁸Ndyo'o kà'an ndo ña cha'a' ña kùu ndo ndian jàchinu costumbre ndian judú kuenda ña na nde'e na yi, ta cha'a' ña ìyo ma tuni kuñu ndo, ñivi Ndioo kùu ndo, kùuni ndo. ²⁹Yöve takan kùu yi, ti ma ndian kùu ñivi Ndioo ndicha, ndiakan kùu ma ndian chìnuni chi'in ndisaa anima na ma ña kà'an Ndioo. Ta ndiakan chìnuni na ti sāma ma Tati Í Ndioo ma anima na. Ta ma ña jàchinu yo ña kà'an ma tutu Ndioo, na kùu sama yi ma anima yo. Yakan va uvanuu ma ra ìyo yi ña ka'an ra ña ndian va'a kùu yo kùu ma Racha'nu Ndioo, ta yöve ma ñivi ìyo ñuñivi i'ya.

3 ¹¿A ìyo iin ña va'a ga kuenda ma ñivi judú kua ma inga ñivi?, kùuni ndo. Ta, ¿nda kuenda kùu ma tuni ña ìyo nuu ika ma kuñu ndra se'e na?, kùuni ndo. ²Ndicha ña ìyo kua'a' ña va'a ña kùuni Ndioo kuenda ma ndian judú. Ma tiñu nunuu ña jākuiso ra na kùu yi ña na kumi na ma tu'un ra ña tāchi ra nuu na. ³Yakan va, tu ìyo iin ndian judú, ña tūvi jàchinu na ña kà'an ma tutu Ndioo kùmi na, ¿a ña'a kùuni yi kà'an yi ña juuni ma Ndioo tūvi jàchinu ra ma ña ni ja'a ra ña chā'a ra tu'un nuu yo cha'a' ña jà'a na takan?, kùuni ndo. ⁴Yöve takan kùu yi! Ti Ndioo ndicha kuii ña kùu ra iin ra kà'an ma tu'un ndaa nani kivi, vaji ndisaa ñivi kà'an na tu'un vata. Vati nda ma tutu Ndioo te'en kà'an yi cha'a' Ndioo:

Yo'o Racha'nu, ni ku'va ma ñivi kuenda,
ti ña ndicha kùu ma ña kà'un,
ta vaji tiso ma ñivi kuati chataun nuu ma ra jàkutuni,
va yo'o ni jakanaun ma kuati, ti iin ra ndaa kùun
kàti ma tutu Ndioo.

⁵Ìyo ma ndian te'en kà'an na: “Ma ora jà'a yo ma kuati kùu yi iin ña tìndee yi Ndioo. Ti takan kùu koto kachin ma ñivi ña Racha'nu Ndioo iin ra ndaa ta iin ra jachinu ma tu'un kà'an kùu ra. Ta tu ma kuati yo jàna'a yi iin ña va'a cha'a' Ndioo, ta töve va'a ña jànde'e Ndioo tundo'o nuu yo cha'a' yi tuva

takan”, chànini na. ¿A va'a kùu ma ña chànini na?, kùuni ndo.
⁶¿Yöve ña va'a kùu yi! Tu Ndioo yöve iin ra ndaa kùu ra takua
 chànini na, ta ña'a kùuni yi ka'an yi ña na kùu kachin ra ma
 nda tiñu va'a, a nda tiñu töve va'a ña jà'a ma ñivi, tuva takan
 kùu yi.

⁷Ta tu kà'an na ña yó ora kà'an yo tu'un vata, kùu yi iin ña
 va'a kuenda ña na koto kachin na ti iin ra ndaa ta ka'nu kùu
 ma Racha'nu Ndioo, ¿ta naja jànde'e ra tundo'o yo cha'a' ma
 kuatio, tuva takan? ⁸Ta tu ndicha ña takan kùu yi, na ja'a yo
 tiá ma kuati, ikan na keta ma ña va'a kuenda yo. Takan kà'an
 na ña kàtitu'in, va na yüvi ña ndicha kùu yi. Yakan va ma ñivi
 ikan ni nde'e na tundo'o.

Ìyo kuati ndisaa yo

⁹¿Naja kua chànini ndo? ¿A va'a ga ndian judúu kua ma
 inga ñivi?, kùuni ndo. ¿Tüvi ndicha! Ti cha kàtitu'in nuu ndo
 ña ndisaa ñivi ìyo kuati, nda ma ndian judúu ta nda ndian
 yöve judúu. ¹⁰Vati ma tutu Ndioo te'en kà'an yi:

Ní'iin ñivi ndaa, tùvi ma ñuñivi i'ya.

¹¹Ta ní'iin ñivi tùvi kùtunini ma ña kùuni Ndioo,
 ta ni töve kùuni na nanduku na ma iti' ra ndia.

¹²Ta ndisaa na, ndākoo na ma iti' Ndioo,
 ta ndāki'in na ma iti' töve va'a.

Ta tüvi ìyo ñivi ña jà'a ma ña va'a. ¡Ní'iin yo!

¹³Takan kùu yi ta ma tichi sukun na kèe ma tu'un kini,
 takua kini kàa ma tichi nuu ñaña ña iko'o.

Ya'a jànda'viña'a na ñivi chi'in ña kà'an na.

Vati ya'a xaan tu'un kēe yu'u na,

takua xaan yu'u ma koo kaa ora chāchi ri ñivi.

¹⁴Ta juuni ya'a chāta'ani na kanduva'a na,
 ti mamaa ña kini kùu ña kà'an na.

¹⁵Ta ya'a yati na ka'ni na juuni ma ñivi chi'in na ndia.

¹⁶Ta nda nikuuni nuu chākunuu na, ya'a jànde'e na tundo'o
 ma ndian ta'an na.

¹⁷Ta ndiakan tüvi nànduku na ma iti' ña koo vii vii na chi'in
 ta'an na.

¹⁸Tüvi chànini na ña ìyo yi ña tiñu'u na Ndioo.

¹⁹Va tava cha chito yo ti tandi'i ña kà'an ma tutu Ley
 Ndioo, tāchi Ndioo yi kuenda ma ndian judúu, ña na ku'va na

kuenda ndisaa ma ña kà'an yi, ta takan koto kachin na ña tüvi ndian ndaa kùu na nuu Ndioo, yakan va ora ni chaa na nuu ni jakutuni Ndioo kuati tandi'i ñivi ìyo ñuñivi, nda maa na, na kùu ka'an na ni'iin nakuyi cha'a' na, ti indukuni ìyo kuati tandi'i yo. ²⁰Vati ni'iin ma ñivi kùu ka'an na nuu ma Racha'nu Ndioo ña ñivi ndaa kùu na cha'a' ña cha jāchinu na ma ña kà'an ma tutu ley ña tāa Moisés. Ti ma tutu ley va'a yi, va uvaa kuenda ña na jakoto yi yo ña ìyo kuati yo.

Ndioo, jàkakú ra ñivi cha'a' ña chìnuni na tu'un Jesuu

²¹Yakan va vitin, ndicha kuii ña jàndondaa Racha'nu Ndioo yo, va yöve cha'a' ña jāchinu yo ma tu'un Ley ña tāa Moisés. Vati Ndioo chātiñu ra ma tu'un Ley ikan chi'in ma tu'un kà'an ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u ra, kuenda ña na jana'a yi nuu yo naja kua kuu jandondaa ra anima yo. ²²Ta tu'un ikan kà'an yi ña kuenda nda ndian nikuuni ña chìnuni tu'un Jesucristu, Ndioo ni jandondaa ra anima na kuenda ra. Ta Ndioo ti iin nuuni ndè'e ra ndisaa yo, ²³vati ndisaa yo ìyo kuati yo, ti cha'a' yakan kùu yi ña cha jāchika ra yo ma nuu chà'nda ra tiñu. ²⁴Ti Ndioo kùu ra ña kà'an ra ña ndian ndākuu ndaa kùu yo cha'a' ma ñamani ra, ña chà'a saani ra nuu yo. Ta ma ñamani ra kùu ma Racha'nu Jesucristu, ra tāchi ra kuenda ña na jakakú ra yo. ²⁵Yakan va Ndioo sōkó ra ma ra se'e ra, Jesucristu, ña na kati ra nii ra kuenda ña na janaa ra kuati ñivi, ikan na kakú tandi'i ndian chìnuni tu'un ra. Takan jā'a ra ña jāndaku ra ma ra se'e ra iin ya'vi cha'a' ma kuati jà'a yo. Yakan va kùu koto yo ña iin ra ndaa kùu ra vaji töve jānde'e ra tundo'o yo cha'a ma kuati jā'a yo tatiempu. Vati taku ma kuati ña takani jā'a yo nda ora tüvi ma ñuñivi juuni jānaa ra yi cha'a' ña ya'a jāndeeni ra yo. ²⁶Ta juuni nda vitin Ndioo jàna'a ra nuu yo naja kua jàndondaa ra yo kuenda ra, vati takua rakan kùu ra iin ra ndaa, juuni kua ikan jà'a ra ña tandi'i ndian chìnuni tu'un Jesucristu kùu na iin ndian ndaa ndia.

²⁷Ta, ¿a kùu jatayi yo yo cha'a' ña jāchinu yo ma ña kà'an ma tutu ley Ndioo?, kùuni ndo. ¡Na kùu yi! ¿Ta nuu? Ti tüvi cha'a' ña jāchinu yo ma ña kà'an ma tutu ley Ndioo kùu yi ña na ndaa koo yo, vati ma Racha'nu Ndioo kùu ma ra jàndondaa ra yo, ti chìnuni yo ma ña jā'a Jesucristu cha'a' yo. ²⁸Yakan va

ndicha kuii, ti Ndioo jàndondaa ra ma ñivi, cha'a' ña chìnuni na ña kà'an Jesucristu, ta töve cha'a' ña jàchinu na ña kà'an ma tu'un Ley ra.

²⁹ ¿A chànini ndo ña ma Racha'nu Ndioo kùu ra Ndioo kuenda ma ndian judíuni, ta yüvi kuenda nda ñivi nikuuni iyo ñuñivi?, kùuni ndo. ¿Na yüvi takan kùu yi! Vati juuni kùu ra Ndioo kuenda ndisaa ñivi ñuñivi ndia. ³⁰ Ta cha'a' yakan kùu yi ña cha chító yo ña uvani Ndioo kùu ra ña ni jandondaa ra nda ndian nikuuni ña chìnuni ña kà'an Jesucristu, a kùu na ndian judíu ña tã'nda ma ñii nuu ika na a tüvi kùu na. ³¹ Ta, ¿a chànini ndo ña cha'a' ña chìnuni yo tu'un Jesucristu, kùu jachiyo yo ma ña kà'an ma tutu Ley Ndioo?, kùuni ndo. ¿Yöve takan kùu yi! Vati ma tutu Ley Ndioo juuni va'a yi. Ta ma ña chìnunio ma tu'un Jesucristu jàna'a yi ña takan kùu yi.

Nuu kà'an yi naja kua chíyo racha'nu Abraham taji'na

4 ¹ ¿Naja kua iyo yi ña ka'an yo?, ¿nayi va'a kùu ma ña nī'i Abraham ma ra kùu ñivio ra chíyo taji'na niku?, kùuni ndo. ² Tu ndicha ña Abraham jã'a ra tiñu kuenda Ndioo chí'in ña ndee maani ra cha'a' ña kùuni ra ndakuu ra iin ra ndaa nuu ra, tu takan chànini ra kùu jatayi ra ra nuu ma ñivini, va nda nuu ma Racha'nu Ndioo na kùu jatayi ra ra cha'a' yi. ³ ¿A töve chàku'uni ndo ña te'en kà'an ma tutu Ndioo cha'a' Abraham? “Chìnuni Abraham tu'un Ndioo, ta cha'a' ña chìnuni ra kùu yi ña Ndioo ndē'e ra ra ña kùu ra iin ra ndaa”, kàti yi. ⁴ Yakan va takua kùu iin ra jàtiñu, vati tu cha chínu jàtiñu ra, iyo yi ña nī'i ra ma ya'vi ra cha'a' ma tiñu jà'a ra. Ta ma xu'un' nī'i ra töve saani nī'i ra yi. ⁵ Va nuu Ndioo yöve takan kùu yi, ti kàti ra nuu yo ña saani nì'o ña kùu yo ndian ndaa cha'a' ña chìnuni yo tu'un ra, vaji ndian jà'a kuati kùu yo. Va Ndioo ndē'e ra ña kùu yo ndian ndaa cha'a' ña chinuni yo tu'un ra, ta töve cha'a' nī'iin tiñu jà'a yo. ⁶ Ta nda ma racha'nu David, ra chíyo taji'na, juuni kã'an ra ña ya'a sii kùuni iin ma ra ndē'e Ndioo ña iin ra ndaa kùu ra, vaji tüvi nī ki'in ji'na Ndioo kuenda ra tuva tiñu va'a kùu ma ña jà'a ra a tüvi. ⁷ Ta juuni te'en nāka'an David:

¿Na sii kuuni ma ndian cha jānaa Ndioo ma kuati,
ti jāka'nuni ra na!

⁸ ¿Ta juuni na sii kuuni ma ndian cha jāka'nuni ma Racha'nu Ndioo ma kuati na!

⁹ ¿Ta naja kua chà'nini ndo? ¿A kā'an David ma tu'un i'ya cha'a' ma ndian judú ndian ìyo tunini?, kùuni ndo. Na yöve takan kùu yi, ti juuni kùu yi kuenda ma ndian yövi judú, vaji töve ìyo tuni ndia. Ta tava cha kāti kachin ndi te'en cha'a' Abraham: “Chìnuni Abraham tu'un Ndioo, ta cha'a' ña chìnuni ra kùu yi ña, Ndioo ndē'e ra ra ña kùu ra iin ra ndaa.” ¹⁰Ta, ¿nda ora kī'in Ndioo kuenda ma Abraham ña ndicha ña kùu ra iin ra ndaa cha'a' ña chìnuni ra tu'un ra? ¿A kī'in ra kuenda ra, ora cha tā'nda ñii nuu ika ra, a antea ña tā'nda yi?, kùuni ndo. Ndioo kī'in ra kuenda ma Abraham ora takā'an koo tuni ra. ¹¹Ta ora cha yā'a ña kā'an Ndioo takan chi'in Abraham, tajan tā'nda ndio ma ñii nuu ika ra ña kīndoo yi kùu yi iin tuni kuenda ña jàna'a yi ña ndicha ña ra ndaa kùu ra jā'a ma Racha'nu Ndioo cha'a' ña chìnuni ra tu'un ra. Takán kùu yi, ña Abraham ndākuu ra iin tatá kuenda ndisaa ma ñivi chìnuni tu'un Ndioo, takua chìnuni ra, vaji töve ìyo tuni na. Ta takan kùu yi ña Ndioo cha ndē'e ra na ña juuni iin ndian ndaa kùu na cha'a' ña chìnuni na ma tu'un ra. ¹²Ta ndicha ña Abraham kùu ra tatá ma ndian ìyo tuni ndia, tuva juuni chìnuni na ma tu'un Ndioo takua jā'a Abraham, ma ora kīcha'a ra chìnuni ra yi ma antea ña tà'nda ma ñii nuu ika ra.

Cha'a' ña chìnuni yo tu'un Ndioo kùu yi ña kùu yo ma ñivi Ndioo takua kà'an ma tu'un ña chā'a ra nuu yo

¹³Yakan va Ndioo chā'a ra tu'un nuu Abraham, ta nuu ndisaa ma ndian kùu tata ra, ña na ka'nda na tiñu chi'in ra ninii ka'nu ma ñuñivi i'ya. Ta yövi cha'a' ña jàchinu ra ña kà'an ma tutu Ley Ndioo kùu yi ña kà'an Ndioo takan nuu ra, vati kà'an ra yi nuu ra cha'a' ña ra ndaa kùu ra, ti chìnuni ra ma tu'un ra. ¹⁴Tu ndicha ña Ndioo chā'a ra tu'un nuu yo ña na kuu yo ndian ndaa cha'a' ña jàchinu yo ndisaa ña kà'an ma tutu ley Ndioo niku, tajan kùuni yi ka'an yi ña na tüvi nda kuenda kùu ma ña chìnuni yo ma tu'un ra tuva takan. Ta juuni tüvi nda kuenda kùu ma tu'un chā'a Ndioo nuu yo niku ndia. ¹⁵Vati tu tüvi jàchinu yo ndisaa ña kà'an ma Ley Ndioo, ìyo yi ña nde'o tundo'o cha'a' ña töve jàchi'in yo yi. Va nuu

tüvi ìyo nì'iin ley ña chà'nda tiñu nuu yo, na kùu tisokuati yi yo, ti tüvi yi.

¹⁶Yakan va ma tu'un chā'a Ndioo nuu Abraham chi'in ndian kùu tata ra, ìyo kuenda yi, ti kùu yi iin ñamani ña chā'a Ndioo nuu yo, cha'a' ña chìnuni yo tu'un ra. Va na tüvi kùuni yi ka'an yi ña ma tu'un chā'a ra kùu yi kuenda ma ndian jàka'nu ma Leyni, ti juuni kùu yi kuenda ma nda ndian nikuuni, tuva ndian chìnuni kùu na takua chìnuni Abraham. Ta takan kùu yi ña ndākuu ra iin tatá kuenda ndisaa yo. ¹⁷Vati ndava nda nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi cha'a' Abraham: “Cha jā'i ña na kùun iin tatá kuenda ñivi ña ìyo kua'a' ñuu”, kāti ma Racha'nu Ndioo chi'in ra. Tajan ma ora kā'an ma Racha'nu Ndioo takan chi'in ra, ta juuni ma ora ikan chìnuni ra ña Ndioo kùu ra ña jànataku ra ma ndian cha chī'í, ta kùu jatuvi ra inga nakuyi ña takā'an koo ndia.

¹⁸Yakan va cha'a' ña chìnuni ra ma tu'un chā'a Ndioo nuu ra kùu yi ña chātu Abraham, ña na kuu ra tatá kuenda ñivi ìyo kua'a' ñuu, vaji cha chito ra ña na kùuga koo se'e ra chi'in ma ñasi'i ra, ti ninduvi vi ya'a cha cha'nu vi. Ta takua chā'a Ndioo tu'un nuu ra ña ni koo kua'a' ñivi ra iti' nuu, ta takan kùu yi. ¹⁹Ta vaji cha chā'a Abraham kuenda ña tüva ñandee ra, cha'a' ña chani keta ra iin cientu kuiya ra, ta nda ma ñasi'i ra Sara ya'a cha'nuan, ta kùu koo se'an ndia, vaji takan kùu yi, endee tüvi nī jaña ra ña chìnuni ra ma tu'un Ndioo. ²⁰Ti Ndioo chā'a ra tu'un nuu ra ña ni koo se'e vi. Ta Abraham tüvi nī chitu'un ra cha'a' ña kā'an ra, vati java vi'a kicha'a ra chìnuni ra, ta jàka'nu ra Ndioo chi'in ndisaa anima ra, ²¹cha'a' ña cha chito va'a ra ña ma Racha'nu Ndioo ìyo ndatu ra ña jàchinu ra tandi'i ma tu'un chā'a ra. ²²Ta takan kùu yi ña Ndioo ndè'e ra Abraham ña kùu ra iin ra ndaa cha'a' ña chìnuni ra tu'un ra.

²³Ma nuu tutu Ndioo kà'an yi ña Ndioo ndè'e ra ña iin ra ndaa kùu ra, ta yöve uvaa kuenda Abrahamni kùu yi ña kà'an yi takan, ²⁴vati juuni indukuni takan kà'an yi kuenda tandi'i yo ndian chìnuni ma tu'un ma Racha'nu Ndioo, ra jànataku Jesuu chito'o yo tañu ndian cha chī'í. ²⁵Vati ma Racha'nu Ndioo sōkó ra ma Jesucristu ña na kuvi ra cha'a' ma kuati yo, ta juuni maa ra kùu ra ña jànataku ndiko ra ra, kuenda ña na jandondaa ra yo.

Cha'a' ña kùu yo ndian ndaa, Ndioo tüva tìso ra kuati yo

5 ¹Yakan va cha jāndondaa Ndioo yo kuenda ra cha'a' ña chìnuni yo tu'un ra. Cha'a' yakan kùu yi ña cha kīndoo vii anima yo chī'in ra cha'a' ña jā'a ma Racha'nu yo Jesucristu cha'a' yo. ²Vati cha'a' ña chìnuni yo ña jā'a Cristu kùu yi ña jāyatīn yo yo nuu Ndioo, ta ikan ya'a chīsīi yo ti ìyo ñamani ra chī'in yo. Ta juuni ya'a sīi kùuni yo ti endee ndātu yo ña na jandaku ka'nu Ndioo yo takua kùu ra. ³Ta na yūvi cha'a' yakani kùu yi ña chīsīi yo, vati juuni ya'a chīsīi yo ña ndè'o tundo'o, ti chīto yo ña ma tundo'o ikan jàna'a yi naja kua jandeeni yo kuatu yo. ⁴Ta ora jàndeeni yo, ikan jàna'a yi nuu yo ña cha ndākuu yo ñivi ña kī'in ku'va. Tatu cha kùu yo ñivi kī'in ku'va, ya'a chīsīi yo ndātu yo ra, ti chīto yo ña ni ni'o ña va'a ña ni ku'va ra nuu yo. ⁵Vati taku ma ña jàndeeni yo ndātu yo, na tūvi ni koo tukanuu nuu yo jà'a yi, ti ma Racha'nu Ndioo chā'a ra ma Tati Íí ra kuenda ña na koo yi chī'in yo. Ta ma Tati ikan jàna'a yi nuu yo ña ya'a kùuni Ndioo nde'e ra yo.

⁶Takan kūu yakan va, ora nī kundeega yo ña ya'aga jà'a yo ma kuati, ma ora ikan, sōkó Jesucristu ra kuenda ña na kuvi ra cha'a' kuati jà'a ndisaa yo. ⁷Ndicha va'a ña tūvi ìyo kua'a' ñivi ña ìyo va'a na kuenda ña ku'va na, na kuvi na cha'a' inga ñivi. Chānini ña ìyo uvi unī ñivi ña kùu ku'va na, na kuvi na najaka, va cha'a' iin ndian va'a a iin ndian jà'a tiñu ndaani.

⁸Va tava Ndioo ya'a kùuni ra nde'e ra yo, yakan va, chā'a ra ma Cristu ña na kuvi ra cha'a' yo, vaji juuni kùuga yo ma ndian jà'a kuati ma ora ikan. ⁹Ta vitin tava cha kùu yo ndian ìyo ndaa kuenda Ndioo, jā'a ma nii Cristu ora chī'í ra cha'a' yo, tiaga va'a ìyo yi ña koto yo ña ni jakakú ma Racha'nu yo nuu ni jakutuni ra ma kuati ñivi cha'a' Cristu. ¹⁰Vati ndicha kuii ña ndākīmani yo yo chī'in Ndioo cha'a' ña chī'í ma se'e ra cha'a' yo, ma ora juuni kùuga yo ndian xaani nde'e ra. Va vitin tava cha kùu yo ndian cha ndōmani chī'in ra, tiaga ndicha kùu yi kuenda yo ña ni kakú yo cha'a' ña nātakū ndiko ma ra se'e ra. ¹¹Ta na yūvi cha'a' uvaa yakani kùu yi ña jàka'nu yo yo nuu Ndioo, vati juuni ya'a jàka'nu yo yo nuu ra cha'a' ma Racha'nu yo Jesucristu, ti juu ra kùu ma ra jā'a ña ndōmani ndiko yo chī'in Ndioo.

Nuu kà'an yi cha'a' Adán chi'in cha'a' Jesucristu

¹²Taji'na chìyo iin ra chùnani Adán. Ta cha'a' uvaa rakan kùu yi ña kicha'a ma ñivi ìyo ninii ka'nu ñuñivi jà'a na kuati. Ta cha'a' ma kuati ikan kùu yi ña kicha'a na chì'í na. Ta takan kùu yi, ña ndisaa yo chì'í yo nda vitin, ti ndisaa yo jà'a yo kuati. ¹³Vati antea ña koo ma Ley Ndioo tãa Moisés niku, takani cha ìyo kuati ma ñuñivi. Ti ma ora tüvi ma Ley, na kùu kà'an yi ña jà'a yo ma kuati, ti tüvi ìyo ma ley Ndioo ma ora ikan. ¹⁴Va nda tiempu chìyo Adán ta nda ma tiempu chìyo Moisés, vaji tüvi ìyo ma Ley Ndioo tãa Moisés, va chì'í ma ñivi jà'a ma kuati na, vaji takan kùu yi. Ndicha ña chì'í ndisaa na, vaji ma kuati jà'a na, töve indukuni kùu yi takua kùu ma kuati jà'a Adán, va ndicha ña cha ìyo na chi'in ra nuu ma kuati ra ña töve nì jachi'in ra ña kà'an Ndioo nuu ra. Va ma Adán kùu ra takua kùu iin xina'ñu ma inga ra ña ni kichi iti' nuu.

¹⁵Va na kùu jando induku yo ma kuati jà'a iin ra'iini chi'in ma ña va'a ña chā'a Ndioo nuu yo. Vati cha'a' ma kuati jà'a Adánni kùu yi ña chì'í kua'a' ñivi. Va taku ma ña jà'a inga ra'ii, ra nàni Jesucristu, Ndioo chà'a saani ra ma ñamani nduva'a kuii ka'nu nuu kua'a' na, ikan na kuu kakú na. ¹⁶Ta ndicha kuii ti ma ñamani ña jà'a Ndioo nuu yo, siin kuii kàa yi takua kàa ma ña tã'an yo kua kùu kuati Adán, ti cha'a' ma kuati ña jà'a rakan, Ndioo kàti ra ña ìyo yi ña kuvi yo cha'a' yi. Va vitin cha'a' ma ñamani ña jà'a Ndioo nuu yo kùu yi, vaji jà'a yo ma ña tüvi va'a kuenda Ndioo, va ma Racha'nu Ndioo jàka'nuni ra yo, ikan na jandaku ndaa ra yo kuenda ra. ¹⁷Yakan va tu ma kuati iin ra'ii, nàni Adán kùu yi ña ma ndatu jà'a yi ña kuvi yo. Tu takan kùu yi, juuni ndicha kuii ña kùu jakanaa yo ma ndatu kuati ikan, ta ña na koo ndito yo jà'a ma inga ra ña nàni Jesucristu ndia. Vati cha'a' rakan, kùu yi ña nì'i saani yo kua'a' ndatu jà'a ma ñamani Ndioo kuenda ña na jandakundaa ra yo kuenda ra.

¹⁸Yakan va tu cha'a' ma kuati jà'a rakan kùu yi ña tìsokuati Ndioo ndisaa yo, juuni cha'a' ma inga ra kùu yi ña Ndioo jàndakundaa ra yo kuenda ña na koo ndito yo chi'in ra endeeni. ¹⁹Cha'a' yakan kùu yi ña ma tu'un i'ya kùuni yi ka'an yi ña ndisaa yo cha ndākuu yo ndian ìyo kuati cha'a' ña töve

nī jachi'in rakan ma tu'un Ndioo. Ta cha'a' ña jāchi'in va'a ma inga ra kùu yi ña kua'a' yo ndākundaa yo.

²⁰Vati ma Racha'nu Ndioo ora chā'a ra ma Ley ra nuu yo ta ora ikan ma kuatio nduva'a ga ndokua'a yi. Va ndicha ña ora ndòkua'a ma kuati yo juuni ma ora ikan Ndioo jàndokua'a' ra ma ñamani ra kuenda yo. ²¹Ta tu ndicha ña chī'í yo jà'a ma ndatu ma kuati, juuni ndicha ña ni ni'i yo ma ndatu Ndioo jà'a ma ñamani ra kuenda ña na ndakuu yo ndian ndaa. Ta takan kùu koo ndito yo endeeni jà'a ma Racha'nu Jesucristu ra kùu chito'o yo.

Cha'a' ña kùu yo ñivi Cristu tüva ìyo yi ña jà'a yo kuati

6 ¹Yakan va, ¿naja kua chànini ndo? ¿A va'a ga ña jà'a yo tiaga kuati, ikan ma Racha'nu Ndioo na ku'va ra tiaga ma ñamani ra kuenda ña na janaa yi ma tiaga ma kuati ña jà'a yo?, kùuni ndo. ²¡Yüvi takan kùu yi! Vati vitin, tuku iti' kuà'an yo, ti cha jāña yo ña jà'a yo ma kuati, ta tüva chà'nda ma kuati tiñu nuu yo vitin. ³¿A tüvi chà'a ndo kuenda ña, chi'in ma ña cha kùnduta yo, yakan jàna'a yi ña cha ñivi Cristu kùu yo cha'a' ña ndō'iin yo chi'in ra ora chī'í ra? ⁴Yakan va ora kùnduta yo, kùuni yi ka'an yi ña juuni kùchi yo chi'in ra ndia. Ta vitin ìyo ndito ndiko yo, ti ndicha ña nātaku ndiko yo takua nātaku Jesuu jā'a ma ra kùu Tatá ra chi'in ma ndatu ka'nu ña ìyo ra. Yakan va, ni koo va'a yo chi'in Ndioo, ti cha chā'a ra ma iti' chaa nuu yo vitin.

⁵Ta ora chī'í Jesuu, kùuni yi ka'an yi ña juuni chī'í yo chi'in ra ndia. Ta takua cha nātaku Jesuu, juuni kùuni yi ka'an yi ña ni natakú yo ta ni koo yo chi'in ra ndia. ⁶Ta cha chīto va'a yo, ti taji'na ya'a chàta'ani yo ja'a yo ma kuati niku, yakan va ora chī'í Jesucristu nuu kruu, juuni kùuni yi ka'an yi ña chī'í ma ña jà'a kuati ña ìyo yo chi'in ra ndia. Cha'a' yakan kùu yi ña na kùuga ka'nda ma kuati tiñu nuu yo vitin, ti ma ña chàta'ani ja'a kuati ña ìyo chi'in yo cha nāa yi. ⁷Vati tu cha kùu yo ndian cha chī'í, na tüva chà'nda ma kuati tiñu nuu yo. ⁸Yakan va tuva ndicha ña cha chī'í yo chi'in Jesuu, kùuni yi ka'an yi ña ìyo yi ña koto kachin yo ña ni ni'i yo nuu koo ndito yo endeeni chi'in ra. ⁹Ta juuni cha chīto va'a yo ña takua cha nātaku ndiko Cristu tañu ma ndian ndií, na tüva ni kuvi ra inga cha'a' ti ma ña ìyo ndatu ña jà'a ña kuvi yo,

tüva chà'nda yi tiñu nuu ra. ¹⁰Vati ma ora chí'í ra, chí'í ra iin cha'ani cha'a' kuati jà'a tandi'i ma ñivi. Ta vitin cha ìyo ndito ndiko ra, ta kuenda Ndioo ìyo ra ndia. ¹¹Ta indukuni takan kùu yi kuenda ndyo'o ndia, na koto kachin ndo ña ma ña ìyo chí'in ndo ña chà'tani ja'a kuati, cha chí'í yi ta vitin cha ìyo ndito ndiko ndo kuenda Ndioo cha'a' ña ndò'iin ndo chí'in ma Racha'nu Jesucristu.

¹²Yakan va na kü'va ga ndo ña ka'nda ma kuati tiñu nuu ma kuñu ndo, ta na jäch'i'in ndo ma kuati ña kùuni ma kuñu ndo ja'a yi ndia. ¹³Na kü'va ga ndo ma kuñu ndo ña na kuàtiñu ma kuati yi, ta na ja'a yi ma ña kini kùuni yi, va'a ga na ku'va ndo ndo nuu ma Racha'nu Ndioo, takua kùu iin ndian cha chí'í ta nātaku ndiko. Ta juuni na ku'va ndo ma kuñu ndo nuu ma Racha'nu, ikan na kuàtiñu ra yi kuenda ña jà'a yi ma tiñu ndaa takua kùuni ra koo yi. ¹⁴Yakan va ma kuati na tüva chà'nda yi tiñu nuu ndo ta ni tüva ìyo ndo kuenda ma Ley Ndioo ndia, vati vitin ìyo ndo, va kuenda ma ñamani Ndioo.

Nuu kàtitu'un yi nda chí'in kùu jando induku yo ma kuati

¹⁵Yakan va, ¿naja kua chà'nini ndo? ¿A tiá va'a tu ja'a yo ma kuati cha'a' ña cha tüva ìyo yo kuenda ma Ley Ndioo, ti vitin cha ìyo yo kuenda ma ñamani ra?, kùuni ndo. ¡Na kùu yi! ¹⁶Vati ndyo'o cha ch̀to va'a ndo, ña tuva jatiñu ndo kuenda iin ra chà'nda tiñu nuu ndo, ìyo yi ña ja'a ndo tandi'i ma ña kà'an ra, cha'a' ña musu ra kùu ndo. Va tu juuni ja'aga ndo ma kuati, kùuni yi ka'an yi ña ma kuati chà'nda tiñu nuu ndo, ta yakan ni kundaka yi ndo nuu ni kuvi ndo. Va tuva ja'a ndo ma ña va'a ña kùuni Ndioo, ta jäch'i'in ndo ma ña kà'an ra, ni kuu ndo ma ndian ndaa kuenda ra. ¹⁷Va vitin yu'u chà'i ta'vindioo nuu ma Racha'nu Ndioo cha'a' ndo, ti vaji taji'na chā'nda ma kuati tiñu nuu ndo niku, va vitin tüva, ti cha tiin va'a ndo chí'in ndisaa anima ndo ma tu'un Ndioo ña jāna'a ndi nuu ndo. ¹⁸Yakan va tu cha kākú ndo nda'a' ma kuati, kùuni yi ka'an yi ña vitin cha ndākuu ndo ndian jà'a tiñu ndaa. ¹⁹Ta tava cha'a' ña ya'a ndetiñu kutunini ndo yi ta cha'a' yakan va kà'in nuu ndo chí'in ma tu'un ta'ani, ikan na koto kachin ndo naja kua ìyo yo chí'in Ndioo. Vati taji'na chā'a ndo ndo nuu ma kuati ña na ja'a ndo ma ña kini, va vitin na ku'va ndo ndo nuu

Ndioo, ikan na ja'a ndo ma ña va'a, ta ndakuu ndo ma ndian íí kuenda ra ndia.

²⁰Vati ora juuni ìyoga ndo nda'a' ma kuati niku, nì kuu ja'a ndo ma tiñu ndaa ma ora ikan. ²¹¿A tüvi chà'a ndo kuenda ña ma ora jà'a ndo ma kuati niku, na tüvi nì tindee yi ndo chí'in nì'iin ma ña va'a? Va vitin ya'a kùkanuu ndo cha'a' ña jà'a ndo yi, ti chà'a ndo kuenda ña kuà'an ndo iti' ni kuvi ndo. ²²Va vitin ña cha tüva kùu ndo musu ma kuati, ti cha kí'vi ndo nda'a' Ndioo, kuenda ña jà'a ndo tiñu nuu ra. Ndicha va'a ña ma iti' Ndioo ìyo kuenda yi ti chí'in yi ni nì'i ndo nuu kuu ndo ñivi íí kuenda ra, ta iti' nuu ni nì'i ndo nuu koo ndito ndo chí'in ra endeeni ndia. ²³Yakan va ma ya'vi ña nì'i ma ñivi cha'a' ma kuati jà'a na, kùu yi ña ni kuvi na. Va ma ña nì'i saani yo ña chà'a Ndioo nuu yo kùu yi ña ni koo yo endeeni chí'in ra, cha'a' ña induku ìyo yo chí'in Racha'nu Jesuu ra kùu chito'o yo.

Iin ku'va ña kà'an cha'a' ma ña tanda'a yo

7 ¹Ndyo'o yani, juuni maa ndo cha ch̀to va'a ndo naja kua kà'an iin tu'un ley, vati kà'an yi ña chà'nda yi tiñu nuu ma ñivi ora juuni kùuga na ndian ndito. ²Ta indukuni kùu yi kuenda ma ñivi ña'a t̀nda'a ndia, vati ìyo yi ña endee koan chí'in ma iian nda kati kuvi ra, ti takan kà'an ma ley. Va tu kuvi ma iian, tajan ma ley ikan tüva chà'nda yi tiñu nuan ti cha chí'í ra. ³Va tu juuni ìyo ndito ma iian, ta k̀'vian chí'in inga ra, iin kuati kùu ma ña jà'a ña kà'an ma ley, va tu cha chí'í ma ra kùu iian, ma ley ikan tüva chà'nda yi tiñu nuan, ti kùu tanda'a ndikoan chí'in inga ra, ta yüva kuati kùu yi.

⁴Ndyo'o yani, indukuni kùu yi chí'in ndo takua kùu ndo ndian cha ndõ'iin chí'in kuñu Cristu ora chí'í yi. Yakan va ma Ley Ndioo t̀a Moisés tüva chà'nda yi tiñu nuu ndo, ti indukuni kua ikan chí'í ndo chí'in ma kuñu ra. Yakan va vitin cha ndõ'iin ndo chí'in inga ra, ta rakan juuni kùu ra ma Cristu, ra cha ǹtaku ndiko tañu ndian chí'í. Takan jà'a Cristu kuenda yo, ikan na kuu yo ma ndian jà'a ña kùuni Ndioo.

⁵Vati ora juuni kùuga yo ma ndian chà'a ña ka'nda ma kuati tiñu nuu yo, ti ma ña kini ña chà'ta'ani ma kuñu yo jà'a yi chà'tiñu yi ma Ley Ndioo kuenda ña na ja'a ga yo ma kuati. Yakan va, ma ya'vi ña nì'i yo kùu yi ña cha jachika yi yo tíá

kua'a' nuu Ndioo. ⁶Va tava vitin ma Ley Ndioo töva chà'nda yi tiñu nuu yo, ti Cristu ora chí'í ra cha jákakú ra yo nuu ndatu ma ley ikan ña chíyo yo nda'a' yi niku. Yakan va vitin iyo nuna yo kuenda ña jà'a yo tiñu kuenda Ndioo, ti tüva kuà'an yo ma iti' cha'nu nuu chà'nda ma Ley tiñu nuu yo, vati kuà'an yo ma iti' chaa ña jàna'a ma Tati Í Ndioo nuu yo.

Ma Ley Ndioo jàna'a yi nuu yo ña iyo kuati yo

⁷Yakan va, ¿naja kua chà'nini ndo? ¿A iin ña kini kùu ma Ley Ndioo?, kùuni ndo. ¡Na yüvi takan kùu yi! Vati tu yüvi ma Ley ikan kà'an ña ra jà'a kuati kùu niku, na tüvi chitói ña takan kùu yi. Ti ma Ley Ndioo kà'an yi ña na tüvi iyo yi ña kuuni yo nde'o ndatiñu inga ñivi, kàti yi. Ta takan kùu yi ña chā'í kuenda ña iin kuati kùu yi tuva kùuni ndatiñu inga na. ⁸Vati yu'u, ora chitói ma ña kà'an ma Ley Ndioo, nda ña kùu yi tüvi iyo yi ña ja'i, juuni ma ora ikan, tiaga kùuni nde'i ndatiñu inga ñivi. Yakan va, ma kuati chātiñu yi ma Ley Ndioo kuenda ña na ja'í tiá ma kuati. Vati tu töve iyo ma Ley Ndioo niku, ma kuati ikan töve iyo ndatu yi, ti yakan kùu yi iin ña chí'í kuendai. ⁹Yakan va ora takà'an kotoi ña kà'an ma Ley Ndioo, ya'a chisij ti töve jà'i n'i'iin kuati kùuni niku. Va ora chā'a ndioi kuenda, ma ña kà'an ma Ley Ndioo, tajan juuni ma ora ikan ma kuati jāndoto yi nui ña na ja'í tiá kua'a' ma ña kini ña chà'nda yi tiñu nui. Yakan va kùu takua kùu iin ra chí'í, ti vi'a jāchika ndio ma kuati ikan yu'u nuu Ndioo. ¹⁰Takan kùu ña ma Ley Ndioo ikan vāchi yi kuenda ña na tindee yi yu'u ña na koo nditói chí'in Ndioo, kùuni niku, va java vi'a jā'a yi ña na kui takua kùu iin ra cha chí'í nuu ra. ¹¹Yakan va ma kuati ña chíyo tichi kuñui, jānda'viña'a yi yu'u niku, ta yakan chātiñu yi ma Ley Ndioo kuenda ña na ja'í tiaga ma kuati. Ta ma Ley Ndioo jā'a yi ña jāchika yi yu'u nuu Ndioo cha'a' ma kuati ña chíyo yu'u.

¹²Yakan va kuenda ma Ley Ndioo ña chā'a Ndioo nuu yo, ndicha kuii ña kùu yi iin tu'un va'a ta ndaa, ti tu'un í kùu ma ña kà'an yi. ¹³Ta, ¿naja kua chà'nini ndo tuva takan? ¿A kùu ka'an yo ña juuni ma tutu va'a ña tāchi Ndioo nuu yo, kùu ma ña kīchi ka'ni yi yu'u?, kùuni ndo. ¡Na yüvi takan kùu yi! Vati ma ña jāchika yu'u nuu Ndioo kùu ma kuati indii yu'u ora chātiñu yi ma Ley Ndioo kuenda ña n'i'i yi ma ndatu. Yakan va

ma ora chîto kachin ña kà'an ma Ley, kîcha'a chā'i kuenda ña nduva'a kuui kini kùu ma kuati ña indii niku.

¹⁴Cha chîto yo ti ma tutu Ley ikan, kùu yi ña í kuenda Ndioo, va yu'u kùu iin ñivi ñyo ñuñivini cha'a' ña kùu musu ma kuati. ¹⁵Yakan va, ni mai töve kütuninî naja jà'i te'en, vati töve jà'i ma ña va'a ña kùunî ja'i, ti ma ña jà'i kùu ma ña kini ña xàanî nde'i. ¹⁶Yakan va tu ma ña tüvi chàta'ani ja'i kùu ma ña jà'i, tajan kùuni yi ka'an yi ña cha chā'i kuenda ña ma ña kà'an ma Ley Ndioo ña va'a kùu yi. ¹⁷Yakan va na yüva mai kùu ma ra jà'a ma ña tüvi va'a, vati ma kuati ña indii tichi kuñui kùu yi ña jà'a yi yi. ¹⁸Vati yu'u, cha chîto va'i ña ma ña kini ña chàta'ani ja'a ma kuñui, yöve ña va'a kùu yi, ti vaji kùunî ja'i ma ña va'a, va na kùu ja'i yi. ¹⁹Ma ña kini ña tüvi kùunî ja'i, yakan kùu ma ña jà'i, ta ma ña va'a ña kùunî ja'i, yakan kùu ma ña na kùu ja'i. ²⁰Yakan va yu'u cha chā'i kuenda ña ora jà'i ma ña tüvi kùunî ja'i, na yüvi yu'u kùu ma ra jà'a yi, ti ma ña jà'a ña na ja'i yi kùu ma kuati ña indii tichi kuñui.

²¹Ta chā'i kuenda ña takan ta'an chi'in ña ora kùunî ja'i ma ña va'a, nî kuu ja'i yi ti ma ña kini indii tichi kuñui chā'nda yi tiñu nui. ²²Vati chi'in ma chinitunî, chàta'ani ña kà'an ma tutu Ley Ndioo, ²³va tichi ma kuñui ñyo inga ña ta'an chi'in ña tüvi va'a, ta yakan kùu yi ña kànita'an yi chi'in ma ña va'a chàninî chi'in ma chinitunî. Ta juuni yakan kùu yi ña chù'ni yi yu'u kuenda ña na ja'i kuati ña chàta'ani ma kuñui ja'a yi.

²⁴¡Nda'vi ta'an yu'u! Chîto yo kùu jakakú yu'u nuu ma ndatu ma kuati ña chā'ni yu'u ña ñyo tichi kuñui. ²⁵Uvaa Racha'nu Ndioo kùu ra ña kùu jakakú ra yu'u cha'a' Racha'nu Jesucristu, ra kùu chito'o yo. Cha'a' yakan kùu yi ña chā'i ta'vindioo nuu ma Racha'nu. Va yu'u tava cha kā'in iti' chata ña ma ña ñyo tichi chinitunî kùuni yi jachi'in yi ña kà'an ma Ley Ndioo, va ñyo inga ña kini ma kuñui chàta'ani yi ja'a yi tava kùu inga ma ley tichi kuñui ña chā'nda yi tiñu nui, ta jà'i ma kuati.

Ma Tati Í Ndioo chā'a yi ña koo va'a yo chi'in Ndioo

8 ¹Yakan va vitin ni'iin na, na kùu tisokuati na yo, ti ndian cha ndō'iin chi'in Cristu Jesuu kùu yo. Ta ndicha ña tüva jachi'in yo ma kuati ña chàta'ani ma kuñu yo ña jà'a yo, vati

cha jāchi'in yo ña kà'an ma Tati Í Ndioo. ²Vati Tati Í Ndioo chà'nda yi tiñu nuu yo ta chà'a yi ña na koo va'a yo chi'in Cristu Jesuu, yakan kùu yi ña jàkákú yi yo nuu ma kuati ña chà'nda tiñu nuu yo ña nda kati kuvi yo jà'a yi. ³Vati Ndioo jā'a ra ma ña nī kuu ja'a ma Ley Moisés, ti Ndioo jāndi'i ra nuu ma kuati ña chà'nda tiñu ma kuñu yo. Ti Ley ikan na kùu ja'a yi ni'iin nakuyi cha'a' ña jàkákú yi yo nuu ma kuati ña chàta'ani kuñu yo ja'a yi. Va Ndioo jā'a ra yi kuenda yo ora tāchi ra ma ra Se'e ra ñuñivi i'ya ña kàa ra takua kàa kuñu yo, ikan na janaa ra tandi'i ma kuati ìyo kuñu yo ora sōkó ra ma kuñu ra nuu kruu. ⁴Takan jā'a Ndioo chi'in yo, ikan na chinu ndisaa tu'un ña kà'an ma Ley cha'a' naja kua ìyo yi ña koo yo nuu Ndioo. Vati tüva ìyo yo kuenda ña na ja'a yo ña kùuni ma kuñu yo, ti cha ìyo yo kuenda ña na ja'a yo ma kua kùuni ma Tati Í Ndioo. ⁵Yakan va taku ma ndian ìyo kuenda ña jachi'in na ma kuati kùuni ma kuñu na, chàta'ani na ja'a na ma ña kùuni yi, va taku ma ñivi ìyo kuenda ma Tati Í Ndioo, ndiakan chàta'ani na ja'a na ma ña kùuni ma Tati Í Ndioo. ⁶Vati taku ma ndian ìyo kuenda ña jà'a na maaa ma ña chikan ma kuñu na, ndiakan kuà'an na ma iti' nuu ni kuvi na. Va taku ma ndian ìyo kuenda ña jà'a na ma ña kùuni ma Tati Í Ndioo, ndiakan kuà'an na iti' ni koo vii na, ta ni koo ndito na indeeni. ⁷Yakan va taku ma ndian ìyo kuenda ña jà'a na ma ña kùuni ma kuñu na, ndiakan ya'a xaani na ndè'e na Ndioo, vati tüvi chà'a na na ña jàchinu na ña kà'an ma ley ra, ta ni tüvi kùu jachinu na ma ña kà'an yi ndia. ⁸Ta ma ndian ìyo kuenda ña jà'a na ña kùuni ma kuñu na, ndiakan na kùu ja'a na ña kusii Ndioo nde'e ra na.

⁹Va taku ndyo'o cha tüva ìyo ndo kuenda ña jà'a ndo ña chàta'ani ma kuñu ndo, vati cha ìyo ndo kuenda ma Tati Í Ndioo, tuva ndicha ña ìyo yi chi'in ndo. Tatu ìyo nda ndian tüvi ìyo Tati Cristu chi'in, na yüvi ñivi Cristu kùu na. ¹⁰Va tu Cristu ìyo ra chi'in ndo, vaji cha chí'í ma kuñu ndo cha'a' ma kuati jà'a ndo, vati ma anima ndo nī'i yi nuu ni koo ndito yi chi'in Ndioo endeeni, ti cha ndākuu ndo ndian ndaa jà'a Ndioo. ¹¹Tatu ìyo ma Tati Í ma Racha'nu ña jānataku ndiko ma Cristu tañu ndian ndíí chi'in ndo, juuni ma Racha'nu, ni ku'va ra ña na nataku ndiko ma kuñu ndo vaji cha chí'í yi, cha'a' ma Tati Í Ra ña ìyo chi'in ndo.

¹²Yakan va ndyo'o yani, ìyo iin tiñu ña ìyo yi ña ja'a yo. Va ma tiñu ikan yöve ma kuati ña chikan ma kuñu yo nuu yo ña ja'a yo kuu yi. ¹³Vati tu ìyo ndo kuenda ña jà'a ndo ma ña kini ña chàta'ani ma kuñu ndo ja'a yi, ni kuvi ndo. Va tu chi'in ma Tati Í Ndioo jàña ndo ma tiñu kini ña jà'a ndo chi'in ma kuñu ndo, ni koo ndito ndo endeeni.

¹⁴Yakan va tandi'i ma ndian jàchi'in ña kà'an ma Tati Í Ndioo, se'e Ndioo kuu na. ¹⁵Ti ma Tati Í Ndioo ña ni'i ndo ña ìyo chi'in ndo vitin, töve jàninì yi ndo ña na kuu ndo musu yi takua kuu ma Ley Ndioo ña jàyu'vi yi ndo niku. Vati ma Tati Í Ndioo ña ni'i ndo jà'a yi ña na kuu ndo se'e Ndioo. Ta cha'a' yakan kuu yi ña nàni ora kà'an yo chi'in Ndioo vitin, chi'in ndisaa anima yo kà'an yo nuu ra ña Tatá yo kuu ra. ¹⁶Ta juuni ma Tati Í Ndioo ña ìyo chi'in yo i'ya kuu yi ña jāndo'iin yi yi chi'in ma chinituni yo, ta kà'an yi nuu yo ña se'e Ndioo kuu yo. ¹⁷Yakan va tava cha kuu yo se'e Ndioo, juuni ni ku'va ra ma tundeeni ra ña chā'a ra tu'un ña ni koo yi chi'in yo, indukuni takua ìyo tundeeni ra chi'in Cristu ndia. Ta vitin ndicha ña indukuni ndè'o tundo'o takua ndè'e ma Cristu yi, ta juuni chi'in ra ni ni'i yo nuu koo ndito yo endeeni chi'in Ndioo ma nuu chà'nda ra tiñu.

¹⁸Va vitin yu'u chàninì ña ma tundo'o ndè'o vitin, na tüvi kuii nuva kuu yi, tuva jando induku yo yi chi'in ma ña ya'a ka'nu ta tacha ña ni jande'e Ndioo yo iti' nuu ora ni koo yo chi'in ra, ta ni ka'nda yo tiñu chi'in ra endeeni. ¹⁹Yakan va tandi'i kuii ma ña jätuvi ma Racha'nu Ndioo ña ìyo, na kuu jaña yi yi ña ndàtu yi ma kivi ni jakoto kachin Ndioo ma ndian kuu se'e ra. ²⁰Vati tandi'i ña jätuvi ma Racha'nu Ndioo, kuu yi ña janañu'u na. Va na yüvi kuu yi ña janañu'u na kua kuuni na ja'a na, ti kuu yi takan cha'a' ña takan kùuni Ndioo ña na kuu na. Ta vaji takan kuu yi, va tandi'i ña jätuvi Ndioo tüvi jàña yi ña ndàtu yi ma kivi ²¹ña ni jandochaa ndiko ra yi. Ta tüva ni naa nuu yi takua ìyo yi ña ta'an yi niku, vati vi'a ni ndochaa yi takua ni ndochaa ndiko ma ndian kuu se'e Ndioo. ²²Ta juuni cha chito va'a yo ña tandi'i ña jätuvi Ndioo ña ìyo, ya'aga nda'yu ta tana na, takua ndà'yu ta tana ma ñivi ña'a ora tà'nda tichi vi ña ni kàku se'e vi. ²³Va na yüvi maani ma ña jätuvi Ndioo kuu ma ña ndè'e tundo'o, vati nda maa yo ndian ìyo Tati Í Ndioo chi'in ña kà'an yi naja kua kàa

ma ña ni ni'o iti' nuu. Ndicha ti juuni maa yo ya'a u'vi anima yo ndia, ña ndàtu yo ora chàa ma kivi ña ni jandaku ma Racha'nu Ndioo yo se'e ra. Ma ora ikan ni jandochaa ra ma kuñu yo. ²⁴Ma Racha'nu Ndioo jākakú ra yo cha'a' ña chìnuni yo tu'un ra, ta ndàtu yo ña takan ni ja'a ra. Vati tu ma ña ndàtu yo cha kīcha'a yo ndè'o yi, ¿nda kuenda kùu yi ña ndàtu ga yo yi?, tuva takan, ti cha ìyo yi nuu yo. Yakan va töve ìyo kuenda ña kuation ga yo ma ña cha ndè'o. ²⁵Va tu ma ña ndàtu yo, kùu yi iin ña takä'an nde'o, yakan ìyo yi ña kuation ga yo yi, va kueeni, kueeni.

²⁶Ta ma Tati Í Ndioo juuni tìndee yi chi'in ma ña chìnuni yo ña kùmani nuu yo, vati ora chikan yo ma ña chiniñu'u yo nuu ma Racha'nu Ndioo, töve jàtu'va yo yo kà'an yo yi nuu ra takua ìyo yi ña ja'a yo. Vati ma Tati Í Ndioo kà'an nda'vi ra cha'a' yo nduva'a vii ña chi'in tu'un ñivi ña na kùu ka'an kachin na yi. ²⁷Va tava ma Racha'nu Ndioo ti cha chito va'a ra ma tu'un ña chànini yo ka'an yo. Cha'a' yakan kùu yi ña chito kachin ra tu'un kà'an nda'vi ma Tati Í ra nuu ra cha'a' maa yo ña kùu ñivi í ra, ndian chìnuni. Vati kà'an yi takua kùuni ma Racha'nu Ndioo.

Ndioo tìndee ra ñivi ra naja kua ja'a na ta kùu jakanaa na

²⁸Cha chito va'a yo, ti ìyo tu'va ma Racha'nu Ndioo ña chàtiñu ra ndisaa ma ña ta'an yo kuenda ña na tindee yi ma ndian kùuni na nde'e na ra. Ndiakan kùu ma ndian kāchin ra ña na kuu na ñivi ra takua kùuni maa ra ña kuu na. ²⁹Vati ma Racha'nu Ndioo, taji'na nākoto ra ma ñivi. Ndiakan kāchin ra na kuenda ña jāndakuu ra na takua kùu ma ra kùu Se'e ra. Yakan jà'a Ndioo, ikan ma ra kùu se'e ra keta ra kùu ra ma ra chava'a ga nuu kua'a' ta'an ra chi'in yani ra. ³⁰Ta ma ndian kāchin ra taji'na ña kùu na se'e ra, juuni kāna ra na, ta ma ndian kāna ra, juuni jāndondaa ra na, ta ma ndian jāndondaa ra, juuni chā'a ra ña na kùu na ndian ya'a ka'nu ta iñu'u nuu ni koo na endeeni chi'in ra.

³¹Yakan va, ¿naja kua ìyo yi ña ka'an yo tuva takan? Ndicha kuu ña ma Racha'nu ìyo tu'va ra tindee ra yo. Yakan va tüvi yu'vio nde'o ndian xaani nde'e na yo. ³²Ma Racha'nu Ndioo, chā'a ra nda ma ra Se'e ra nuu yo ora sōkó ra ra kuenda ña kuvi ra nuu kruu cha'a' ma kuati ndisaa yo. Tu

takan jā'a ra, tajan kùuni yi ka'an yi ña nduva'a ga ni ku'va ra nuu yo ndisaa nakuyi ña chiniñu'u yo. ³³ ¿Yo kùu tisokuati ma ndian kāchin Ndioo ña na kuu na ñivi ra?, kùuni ndo. Ní'iin na, vati maa ma Ndioo kùu ra ña jàndondaa ra yo. ³⁴ ¿A ìyo iin ndian kùu jakutuni na cha'a' ma kuati ja'a yo?, kùuni ndo. Töve, vati ma Cristu, ra chī'í cha'a' ma kuati jà'a yo, ta nātaku ndiko ra tañu ndian ndií. Ta juuni rakan kùu ra ña nandi ra chiyo kua'a' ma Racha'nu Ndioo ña kà'an nda'vi ra cha'a' yo. ³⁵ ¿A ìyo ndian kùu jachika yo nuu Cristu, ikan na tüva kuuni ra nde'e ra yo?, kùuni ndo. ¡Töve na! Vati vaji ndè'o tundo'o, a kanita'an ñivi chi'in yo cha'a' ra, a ndo'o yo tama', a ña tüvi ja'ma kù'un yo, a ña ndasii yo, a ña ka'ni na yo. Vaji ndisaa yakan ni ta'an yo ja'a na, va Cristu endee töve ni jaña ra ña ya'a kùuni ra nde'e ra yo. ³⁶ Cha'a' yakan kùu yi ña te'en kà'an ma tutu Ndioo cha'a' ma ñivi ra:

Cha'a' ña chìnuni ndi tu'un kùu yi ña tandi'i kivi chà'ni na ndi

takua jà'a na chi'in ma mvechala ora chàndaka na ndri nuu chà'ni na ndri,

kàti yi.

³⁷Yakan va vaji ni nde'o tandi'i ma tundo'o ikan, va ndisaa tiempu jākanaa yo, vati tìndee ma Cristu, ra ya'a kùuni nde'e ra yo. ³⁸Ta cha'a' yakan kùu yi ña cha chito va'i ña nì'iin na, na kùu ja'a na ña na naani ma Racha'nu Ndioo ña ya'a kùuni ra nde'e ra yo: ni ma ña kuvi yo, a ma ña na küvi yo, ni ma tati jà'a tiñu nuu Ndioo, ni ma kui'na, ni inga ma tati xaan, ta ni ma ña ìyo vitin, a ma ña ni koo iti' nuu, ³⁹ni ma ña ìyo siki, ni ma ña ìyo ninuu, ta ni nì'iin inga ma ña jätuvi Ndioo ndia. ¡Ndicha kuii ña nì'iin yakan na kùu jachika yi yo nuu ma Racha'nu Ndioo, vati ya'a kùuni ra nde'e ra yo cha'a' ma Racha'nu Cristu Jesuu, ra kùu chito'o yo!

Nuu kàtitu'un Paulu naja tüvi chìnuni kua'a' ndian judú tu'un Cristu

9 ¹Cha'a' ña kùu iin ra chìnuni tu'un Cristu kà'in ma tu'un ndaa, ta tüvi jànda'viña'i ndo. Vati nda ma Tati Í Ndioo ña ìyo chi'in, jàndo'iin yi chi'in chinituni, ta kàti yi ti ña ndicha kùu yi. Ta te'en kà'an yi: ²Ndava u'vi animai jà'a ña ya'a nda'vi kùuni, ³cha'a' ma ñivi ñuu Israel, ti ya'aga kùuni

nde'i na, ña ndava kùuni_i kui ma tu'un nduva'a jà'a Ndioo, a ña kùu iin ra tüva kùu kuenda Cristu, tuva iin ña va'a kùu yi kuenda ña na tindee yi ña kuu koo yatin na ma nuu Ndioo ma ndian ñui. ⁴Vati ma ndiakan kùu ndian tata ma ra Israel, ta nāki'in nda'vi Ndioo na ña na kùu na se'e ra, ta jāna'a ra naja kua kàa ra nuu na, ta jāndo'iin tu'un ra chi'in na, ta chā'a ra Ley ra nuu na, ta jāna'a ra nuu na naja kua kùuni ra ña na jaka'nu na ra, ta kātitu'un ra nuu na cha'a' ma tu'un chā'a ra ña koto na naja kua ni kuu iti' nuu ndia. ⁵Ta juuni ñivi ndiakan kùu ndra ka'nu chīyo tatiempu, ta tata na kùu ma Cristu, ra kīchi ñuñivi i'ya ndia. Ta ndicha kuii ña ma Cristu i'ya juuni kùu ra Ndioo, ra kuxini nuu ndisaa nakuyi ña ìyo. Yakan va na jaka'nu yo ra endeeni. Ta takan na kuu yi. Amén.

⁶Va na kùu ka'an yo ña tüvi nī jachinu ma Racha'nu Ndioo ma tu'un chā'a ra nuu ma ñivi ra tatiempu, ti na tüvi ndicha ña tandi'i ndian kùu tata Racha'nu Israel, kùu na ñivi ñuu Israel ndicha. ⁷Ta juuni na yüvi tandi'i ndian kùu tata Abraham kùu na se'e ndicha ra ndia, vati ma Racha'nu Ndioo te'en kā'an ra chi'in Abraham taji'na: “Ni koo kua'a' tataun jà'a ma ra se'un Isaac”. ⁸Ña'a jāna'a yi nuu yo ña kùu yo ñivi Ndioo ña chā'a ra tu'un nuu Abraham ña kùu yo ndian se'e Ndioo. Ta tüvi jāndakuni yo ña kùu yo se'e ra cha'a' ña kùu yo tata ñivi. ⁹Vati ma tu'un ña chā'a ma Racha'nu Ndioo nuu Abraham tatiempu te'en kà'an yi: “Ma inga kuiya ora ni kichi nde'e ndikoi ndo, cha ìyo se'un chi'in ñasi'un Sara ma tiempu ikan”, kāti ma Racha'nu Ndioo chi'in ra.

¹⁰Va na yüvi yakan kùu ndisaa yi, vati ma Isaac, ra kùu ñivio chi'in ñasi'i ra Rebeca taji'na, chīyo ndrakuati tili'ma se'e vi. ¹¹⁻¹³Va antea ña kaku ndra, ora ña ni takā'an koto ndra nda ña kùu ma ña va'a, ta nda ña kùu ma ña töve va'a, tajan te'en nāka'an ndio ma Racha'nu Ndioo chi'in ma Rebeca: “Ma ra chava'a kùu ma ra ni ja'a tiñu nuu ma ra tivaa”, takan kāti Ndioo chi'an. Ta juuni ndava nda nuu ma tutu Ndioo juuni te'en kà'an yi cha'a' ndra ndia: “Nduva'a kùuni_i nde'i Jacob, va ma yani ra Esaú nduva'a xàani_i nde'i ra”, kāti yi. Ta takan kīndoo yi nda vitin, ña tu ma Racha'nu Ndioo kùuni ra kachin ra ma ñivi kuenda ra, ni kachin ra ma ñivi kùuni maa ra, antea ña ja'a na ma ña va'a a ña töve va'a.

¹⁴Yakan va, ¿naja kua ìyo yi ña ka'an yo tuva takan? ¿A va'a jà'a yo tu kà'an yo ña Ndioo kùu ra iin ra tüvi ndaa?, kùuni ndo. ¡Na kùu ka'an yo takan! ¹⁵Vati ma Racha'nu Ndioo te'en kà'an ra chi'in Moisés tatiempu: “Yu'u ni kunda'vini nda yo kùuni mai, ta juuni kùu kachin nda yo kùuni mai tindei ndia”, takan kàti ma Racha'nu Ndioo. ¹⁶Ña'a kùuni yi ka'an yi ña ma Racha'nu na tüvi ni ja'a ra takua kùuni ma ñivi a takua kàti na ña jà'a ra, ti ni kunda'vini ra ma nda ndian kùuni maa ra. ¹⁷Vati nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi kuenda ma faraón, ra chā'nda tiñu ñuu Egiptu: “¡Chā'i tiñu nuun ña na kùun rey, ikan na kuàtiñui ñun kuenda ña na jana'un ma ndatui nuu ma ñivi, ta takan koto tandi'i ma ñivi ñuñivi nda ra kùu!” Takan kàti Racha'nu Ndioo nuu ma Rey Egiptu. ¹⁸Yakan va ma Racha'nu, kùnda'vini ra nda yo kùuni maa ra, ta jàndava ra anima ndaa yo kùuni maa ra ndia.

¹⁹Takan kùu ta tu ìyo iin ndian tañu ndo chànini na te'en: “Ña ñi'iin yo na kùu ja'a yo ña jakesiin yo ma ña kùuni Ndioo ja'a ra chi'in yo, ¿ta naja tìsokuati ra yo tuva takan?”, kùuni na. ²⁰Va ndyo'o ñivi ndian töve chìnuni, na tükuii nda ndian kùu ndo ta kànita'an yu'u ndo chi'in ma Racha'nu Ndioo. ¿A kùu ka'an iin kisi chi'in ma ra jàva'a yi ña na chāta'ani yi naja kua jàva'a ra yi kua kuu va'a yi?, kùuni ndo. ¡Na kùu yi! ²¹Vati taku ma ra jàva'a ma kisi, kùu ja'a ra chi'in ma ñukisi nda ña kùuni maa ra. Kùu java'a ra iin yi kuenda ña kuàtiñu na yi iin viko ka'nu, ta juuni chi'in ma ñukisi ikan kùu java'a ra inga yi kuenda ña kuàtiñu na yi ma nuu ìyo ve'eni na ndia.

²²¿A kùu ja'a ma Racha'nu Ndioo indukuni takan chi'in ma ñivi jätuvi ra?, kùuni ndo. Kùu yi, va ma Racha'nu Ndioo jāndeeni ra nde'e ra na, vaji ma ñivi ikan ìyo yi ña ku'un na nuu ni naa na cha'a' ña kùu na ndian jà'a kuati. Va jāndeeni ra nde'e ra na, vaji kùuni ra jande'e ra tundo'o na. Ta takan kùu yi ña jàna'a ra nuu yo ma ndatu ra. ²³Takan jà'a ma Racha'nu Ndioo, ikan na ku'va yo kuenda naja kua ka'nu ta iñu'u kùu ra. Vati kùnda'vini ra yo, ti takani cha kāchin ra yo ña ni kuu yo ndian chaa ta iñu'u chi'in ra ma nuu ìyo ra. ²⁴Vati ma Racha'nu, ora kāchin ra yo kuenda ra, ìyo yo kùu ndian judú, ta ìyo yo kùu ndian yüvi judú ndia. ²⁵Vati taku nuu ma tutu ma Racha'nu, ña taa ma ra kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo ña nàni Oseas, te'en kà'an yi:

Ìyo ñivi ña yüvi ñivì kùu na, va ni jandakui na ñivi;
ta nda ma ñivi ña tüvi ya'a kùunì nde'i niku, ta vitin cha
nduva'a kuii kùunì nde'i na.

26 Ta ìyo inga nuu kà'an yi te'en nuu ma tu'un Ndioo:

“Ndyo'o na yüvi ñivì kùu ndo”,
ta juuni kà'an yi ña Ndioo ra ìyo ndito,
ta rakan ni kachin ra, ña na kuu ndo se'e ra, ndia.

27 Ta kuenda ma ñivi judú, va te'en kà'an ma tu'un Ndioo ña
tāa ma Isaía:

“Vaji ya'aga kua'a' ma ñivi judú,
takua kua'a' ma yuti ndi'i kàndoyo yu'u tañu'u,
va na yüvi ndisaa na ni kakú,
ti ma ndian ni kakú kùu tiani na,

28 vati numini ni jakutuni ma Racha'nu ma kuati tandi'i ma
ndian töva ni kakú,
ña ìyo ñuñivi i'ya.”

29 Ti juuni te'en nāka'an tuku ma Isaía taji'na ndia:

Tu ma Racha'nu Ndioo ra ya'aga ka'nu ndicha ña jākakú ra
uvi uni yo.

Ta tu tüvi nī ja'a ra takan niku, endeeni naa ndi'i yo,
takua nāa ma ñivi ñuu Sodoma, chi'in ma ñivi ñuu
Gomorra, tatiempu niku ndia,

kāti ra.

Ndioo, jàndondaa ra ma ndian chìnuni tu'un ra

30 ¿Tu takan kùu yi, niyi kùu ka'an yo?, tuva takan. Vati
ndian yüvi judú, ña nī tüvi nanduku na naja kua kùu na ndian
ndaa niku, vitin ndicha ndiakan kùu na ndian nī'i na nuu kùu
na iin ndian ndaa, cha'a' ña chìnuni na tu'un ra. 31 Va taku ma
ndian judú ña jàchi'in ma ña kà'an ma Ley Ndioo; kuenda
ña kùuni na kuu na ndian ndaa. Ndiakan nī kuu nī'i na nuu
ndakuu ndaa na cha'a' ña töve nī kuu jachinu na yi. 32 ¿Ta nuu?
Ti tüvi nī nanduku na naja kua kùu na ndian ndaa cha'a' ña
chìnuni na ma tu'un ra, vati nànduku na nuu kùu na ndian
ndaa chi'in ndatu maani na ora jàchinu na ma Ley Ndioo, kùuni
na. Cha'a' yakan kùu yi ña kùu na takua kùu ma ndian kāti'i
chi'in yuu. 33 Ti nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi cha'a' yi:

Yu'u ni kanindij ma iti' Sión iin ra kùu takua kùu iin
yuu ka'nu.

Ta ma yuu i'ya jà'a yi ña na nduva ma ñivi,
 ta juuni jà'a yi ña na kati'i na yi ndia.
 Ta nda ndian ni kùuni ña chìnuni tu'un kà'an ma ra kùu
 takua kùu yuu ikan,
 na tüvi ni kukanuu na cha'a' ra,
 kàti ma tutu Ndioo.

10 ¹Ndyo'o yani, ma ña kùuni chi'in ndisaa animai, kùu
 yi ña na kakú ma ndian juđu. Ti cha'a' yakan kùu yi
 ña kà'in chi'in Ndioo cha'a' na. ²Vati chà'i kuenda ti nduva'a
 iyoni na jà'a na ma tiñu kuenda ma Racha'nu Ndioo, uvaa ña
 na tüvi kùtunini na naja kua kùu ma ña ndaa takua kùuni ra.
³Vati na tüvi ch̀to na naja kua kùu yi ña jàndondaa Ndioo ma
 ñivi. Ti ma ña jà'a na kùu yi ña nànduku na ja'a na ña Ndioo
 kà'an ra ña kuu na ndian ndaa, va takua kùuni maa na chi'in
 ma ña jà'a na. Vati na tüvi chà'a na na ña na jandondaa Ndioo
 na takua kùuni ra. ⁴Ti ma Ley Ndioo ndàka yi yo nuu ma
 Racha'nu Cristu, ra jana'a nuu yo ña tu chinuni yo tu'un ra
 kùu yi ña ndakuu yo ñivi ndaa jà'a ra.

⁵Va taku ma ndian chà'nini ña cha ndōndaa anima na chi'in
 Ndioo, cha'a' ña jàchinu na ña kà'an ma tutu Ley Ndioo, kùuni
 na. Kuenda ndiakan, Moisés tãa ra te'en: "Ma ñivi jàchinu
 tandi'i ña kà'an ma tutu Ley Ndioo, ndiakan ni ni'i na nuu koo
 va'a na chi'in Ndioo." ⁶Va kuenda inga ma ndian chà'nini ña cha
 ndōndaa anima na kuenda Ndioo cha'a' ña chìnuni na tu'un
 ra. Kuenda ndiakan ma Ley Ndioo kà'an yi te'en: "Na nàkanini
 ndo, ti töve chiniñu'u ndo ndaa ndo iti' andivi ta ndakan ndo
 nuu Racha'nu Cristu cha'a' ña na nuu ra ma nuñu'u' ñuñivi."
⁷Ta juuni töve chiniñu'u ndo nuu ndo iti' ninuu nuu ìyo ma
 ndian ndií kuenda ña janataku ndiko ndo ma Racha'nu Cristu
 tañu ma ndian ndií. ⁸¿Ta nayi tiá kà'an ma tutu Ndioo? Ma
 tu'un Ndioo kà'an yi ña: "Yatini xiin ndo ìyo ma tu'un ra, ti
 cha kà'an ndo yi ta chìnuni ndo yi chi'in anima ndo." Tu'un
 ikan kùu ma ña kàtitu'un ndi, kuenda ña na chinuni ma ñivi
 ma tu'un cha'a' Jesucristu. ⁹Tatu chi'in tu'un yu'u ndo na'ma
 ndo ña ndicha ña Jesucristu kùu ra ma chito'o ndo, ta chi'in
 anima ndo juuni chìnuni ndo ña ndicha ña jànataku ndiko ma
 Racha'nu Ndioo ra tañu ma ndian ndií, ni kakú ndo jà'a ra.
¹⁰Vati chi'in anima yo kùu yi ña ch̀ninio tu'un Cristu, kuenda

ña na ndakuu yo ndian ndaa jà'a ra, ta chi'in yu'u yo nà'ma yo ña chìnuni yo tu'un ra, kuenda ña na jakakú ra yo.

¹¹Vati nuu ma tutu Ndioo kà'an yi te'en: “Ndisaa ma ndian chìnuni tu'un ma Racha'nu, na tüvi ni kukanuu na”, kàti yi. ¹²Ti ma Racha'nu inuuni ndè'e ra ma ndian judú, a ndian yüvi judú. Vati uvanuu ra kùu ra ma Racha'nu kuenda tandi'i ñivi. Ta tandi'i ma ndian chikan nda'vi nuu ra, ni ku'va ra kua'a' ñamani ra nuu na. ¹³Vati te'en kà'an ma tu'un Ndioo: “Tandi'i ma ndian ndakan nda'vi nuu ma Racha'nu, ni ni'i na nuu ni kakú na jà'a ra cha'a ña ìyo ndatu ra”, kàti yi. ¹⁴¿Naja kua chànini ndo? ¿A ìyo nda ndian kùu ndakan nda'vi na nuu ra tu yüvi ndian chìnuni kùu na?, kùuni ndo. ¿Ta naja kua chìnuni na ma tu'un ra tu takä'an taso'o na yi?, kùuni ndo ndia. ¿Ta naja kua kùu taso'o na yi tu töve yo kàtitu'un ma tu'un cha'a' ma Racha'nu Jesucristu nuu na? ¹⁵¿Ta naja kua kùu katitu'un na ma tu'un ra, tuva tüvi tàchi Ndioo na ña kàtitu'un na yi ndia?, kùuni ndo. Vati nda nuu ma tutu Ndioo kà'an yi ña: “Ya'a va'a kùu yi kuenda ma ñivi ora chàa ma ndian kàtitu'un tu'un va'a cha'a' ma Racha'nu nuu na ña kà'an naja kua koo vii na chi'in ra”, kàti yi.

¹⁶Ta na yüvi ndisaa na jàchi'in na ma tu'un va'a Ndioo ikan. Ti ma Isafá te'en kà'an ra chi'in Ndioo: “Yo'o Racha'nu, ¿a ìyo ndian cha chìnuni ma tu'un ña kàtitu'un ndi?, kùuniun”, kàti ra. ¹⁷Takan kùu yi, ña vitin cha chìnuni yo tu'un ra cha'a' ña taso'o yo yi. Ta ma tu'un ña taso'o yo kùu yi tu'un va'a cha'a' Cristu.

¹⁸Va yu'u chikatu'in nuu ndo ña: ¿a tüvi nī chini ma ndian judú ma tu'un Ndioo ikan ña jà'a na takan?, kùuni ndo. ¡Ndicha kuui ti cha chīni na yi! Vati nda nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi:

Cha chitakuati ma tu'un yu'u Racha'nu Ndioo ninii ka'nu
ma nuñu'u' ñuñivi,
ni'iin nuu kùu kati yo ña töve nī keta yi,
kàti ma tutu Ndioo.

¹⁹Va yu'u kàti ndikoi nuu ndo: ¿A töve nī kutunini ma ndian judú ma tu'un Ndioo ña cha chīni na?, kùuni ndo. Vati te'en kàti ma Moisés kuenda ma Racha'nu Ndioo tatiempu:

Yu'u ni ja'i ña na ndotixin ndo nde'e ndo ma ñivi yüvi
judú, ndian töve kùu ñivi niku,

ta ni ja'i ña na kuxaani ndo nde'e ndo ma ndian töve
nàkoto na yu'u niku.

Takan kāti ra chi'in ma ñivi judú ikan.

²⁰Vati nda ma ra nàni Isaía, töve nī yu'vi ra nde'e ra nī'iin ñivi
ora kà'an ra te'en kuenda Ndioo:

Ma ndian tüvi nànduku yu'u niku, ndiakan nāta'an na
yu'u.

Ta nuu ma ndian tüvi ch̀ikatu'un cha'i niku, nuu ndiakan
jāna'i yu'u ña na nakoto na yu'u.

Takan kāti ra.

²¹Ta kuenda ma ñuu Israel, va te'en nāka'an ndiko ma Isaía:
“Nani kivi ma Racha'nu Ndioo kàna ra ma ñivi ña töve jàchi'in
ma tu'un ra, ta ma ndian ití k̀uni ña na ndakuu na ñivi ra”,
kāti ra.

Ma ndian ñuu Israel ǹi na nuu kakú na

11 ¹Va vitin yu'u ch̀ikatu'in ña: ǵa tüva kuuni ma
Racha'nu Ndioo nde'e ra ma ñivi ra, ndian judú ña
jā'a ra takan chi'in na?, k̀uni ndo. ǵNa yüvi takan k̀u yi!,
ti k̀uni ra nde'e ra na. Vati nda mai juuni k̀i iin ra judú
ndia, ti tata ma racha'nu Abraham k̀i, ta juuni k̀i kuenda
ma grupu ma Benjamín ndia. ²Vati taji'na, ma Racha'nu
Ndioo nākoto ji'na ra ma ndian judú ña na kuu na ñivi ra. Ta
takan k̀u yi nda vitin ña töve nī jaña ra na. Ti nda maa ndo
cha ch̀ito ndo naja kua kà'an ma Elía, ra kà'an chi'in tu'un
yu'u Ndioo ña taa ra ma nuu tutu Ndioo, ora t̄sokuati ra ma
ndian judú nuu Ndioo chi'in tu'un i'ya: ³“Yo'o Racha'nu, cha
chā'ni na ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'un, ta jānatani na ma
chito naun nuu jàka'nu ndi ñun. Ta vitin janda ma'iin niai
k̀indoo, va juuni k̀uni na ka'ni na yu'u ndia”, kāti ra. ⁴Tajan
te'en nāka'an ndio ma Racha'nu Ndioo chi'in ra: “Na yüvi
ma'iin niun k̀indoo, ti cha kāch̄in ucha mii ndra'ii kuendai, ta
ndrakan na töve nī chunandi chiti ndra ña jàka'nu ndra ma
ndioo Baal”, kāti ma Racha'nu Ndioo chi'in Elía. ⁵Ta takan
k̀u yi ña nda vitin, juuni k̀indoo ga uvi uni ma ndian kāch̄in
ra chi'in ma ñamani ra. ⁶Tatu ndicha ña cha'a' ña jā'a ma
ñamani Ndioo chi'in yo k̀u yi ña jāndaku ra yo ñivi ra, tajan
k̀uni yi ka'an yi ña na yüvi cha'a' nī'iin ma tiñu ña jā'a yo
k̀u yi. Vati tu iyo yi ña jatiñu yo kuenda ni'o ma ñamani

Ndioo yüvi ñamani Ndioo ndicha kùu yi, ti Ndioo chà'a saani ra yi nuu yo.

⁷Yakan va, ¿naja kua kùu yi tuva takan? Yu'u kàti ña ma ndian judú nduva'a nànduku na naja kua kùu koo va'a na chi'in ma Racha'nu Ndioo, va nī kuu nani'i na yi. Va ma Racha'nu Ndioo kāchin ra iin ñivi, ta ndiakan kùu ma ndian nāni'i na naja kua kuu koo va'a na chi'in ra, va ma inga na töve, ti Ndioo jāndava ra ma anima na. ⁸Vati ndava nda nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi cha'a' na:

Juuni maa ma Racha'nu Ndioo jā'a ra ña na töve kùtunini na ma tu'un ra,

vati chāsi ra tinuu na ikan na töve ndichin ndè'e na, ta chāsi ra so'o na ikan na töve kùu kuni na ndia.

Ta takan kùu yi nda vitin.

⁹Ta nda ma David, te'en kā'an ra tatiempu ndia:

Ma viko ka'nu ña jà'a na ora chisii na, na kuu yi takua kùu iin trampa kuenda na takua kùu ma yu'va tiaka', ikan na kati'i na ta nde'e na tundo'o.

¹⁰Ta na ndokuaá na, ikan na tüva kuu nde'e na, ta ma iki chata na, na kuta'nu yi endeeni.

Takan kā'an David.

Ndioo jàkakú ra ma ndian yüvi judú

¹¹Va yu'u chikatu'in nuu ndo vitin: ¿a chànini ndo ña cha'a' ña cha jāchika ma ndian judú na nuu Ndioo cha ndākoo ra na endeeni?, kùuni ndo. [Töve ndicha! Vati Ndioo chātiñu ra ma kuati na kuenda ña na ni'i ni ma ndian yüvi judú nuu kakú na. Ta chi'in yakan ni ndotixin ndio ma ndian judú nde'e na na, ta takan kùuni ndiko na chikoni'i na iti' Ndioo. ¹²Yakan va tu cha'a' kuati jà'a ma ndian judú kùu yi ña kua'a' ma ndian yüvi judú nī'i na nuu jàkakú Ndioo na. Ña'a kùuni yi ka'an yi ña tu ma ndian judú chikoni'i ndiko na ma iti' Ndioo cha'a' ña chìnuni na tu'un Jesuu ña nduva'a kuu va'a ni koo yi kuenda ma ndian yüvi judú tuva takan kuu yi.

¹³Va ìyo iin ña kuuni ka'in chi'in ndyo'o ndian yüvi judú. Ndicha kuu ña ma Racha'nu Ndioo tāchi ra yu'u kuenda ndo. Ta yu'u ya'a chisii ña chā'a ra tiñu i'ya nui. ¹⁴Ta va'ani kùu yi kuendai tu ìyo iin ma ñivì ndian judú ndòtixin na nde'e na ndo, ta takan kùu chikoni'i na ta ni'i na nuu kakú na ndia.

¹⁵Ta ndicha kuii ña Ndioo tāvani'i siin ra ra chi'in ma ndian kùu ñivi ra kuenda ña na ndakimani ra ta jakakú ra kua'a' ma ndian yüvi judú ña ìyo ma ñuñivi. Ña'a kùuni yi ka'an yi ña tu Ndioo ora jando'iin ra na chi'in ra inga cha'a', ta ma ndian yüvi judú ña kùu na takua kùu ndian cha chí'í, ni koo ndito ndiko na. ¹⁶Tatu ma paan nunuu ña jàva'a yo kuenda ña soko yo nuu Ndioo cha íí yi, kùuni yi ka'an yi ña ndisaa ma yuchan paan íí yi ndia. Tatu ma yo'o iin yutun cha íí yi kuenda Ndioo, kùuni yi ka'an yi ña nda ma soko run íí yi ndia.

¹⁷Ta ma ndian judú ña kùu takua kùu yutun olivu va'a, Ndioo chà'nda ra java ma soko run, ta ikan jàtiin ra ndyo'o ndian kùu takua kùu soko yutun ku'u. Yakan va vitin ndyo'o ndian yüvi judú, cha kùu ndo takua kùu ma soko yutun olivu va'a, cha'a' ña jàtiin ra ndo chi'in run takua kuu ma yutun ikan chi'in sikui run, takan kuu ndyo'o ndian ìyo ndito ndo.

¹⁸Ta koto jändotayi ndo ndo, ta kati ndo ña ndian va'a ga kùu ndo kua ma ndian judú, ña kùu na soko ma yutun olivu va'a. Vati tu chà'nini ndo ña ndian va'a ga kùu ndo kua ma ndiakan, na kuku'uni ndo ña na yüvi maa ndo kùu ma ndian ndiso ma yo'ó run, vati ma yo'ó run ikan, kùu yi ña ndiso yi maa ndo.

¹⁹Ta vaji ni kati ndo ña: “Ndicha, ña takan kùu yi, va tã'nda ita'vi soko ma yutun olivu ikan, kuenda ña na natiin ndyu'u nuu ma yutun ikan”, ni kati ndo. ²⁰Ndicha ña takan kùu yi, va chã'nda ma Racha'nu Ndioo ita'vi ma soko ma yutun va'a ikan ña kuu yi ma ndian judú, cha'a' ña töve chìnuni na ma tu'un ra, ta vitin ìyo va'a ndyo'o yüvi judú kuenda ra cha'a' ña chìnuni ndo tu'un ra. Ta cha'a' yakan kùu yi ña va'a ga ña na ja'a ndo kuenda nuu ndo chi'in ma ña kà'an ndo, ta na jätayi ndo ndo, va na yu'vi kuuni ndo. ²¹Vati tu ma Racha'nu Ndioo tüvi nī jaka'nuni ra ma ndian judú, ña kùu na soko ma yutun va'a, ni maa ndo, tüvi ni jaka'nuni ra ndo tu tüvi chìnuni va'a ndo ma tu'un ra ndia.

²²Na nde'e ndo, ña ra ya'a ga va'a kùu ma Racha'nu Ndioo, va juuni ya'a ika ra ndia. Vati ndōika ra chi'in ma ndian kāchin ra ña kee siin ma iti' ra, ta chi'in maa ndo kùu ra iin ra va'a. Va ìyo yi ña koo va'a ndo chi'in ma ñamani ña chã'a ra nuu ndo, vati tu töve, ta nda maa ndo ni ka'nda ra, vaji cha jàtiin ra ndo. ²³Ta ìyo inga tuku nakuyi, tu ma ndian judú kicha'a na chìnuni ndiko na tu'un ra, ta ma Racha'nu Ndioo

ni jatiin ndiko ra na, ti ìyo ndatu ra ña jà'a ra yi. ²⁴Vati tu ndyo'o ña kùu ndo ma takua kùu soko ma yutun olivu ku'u, ta chā'nda ra ndo, ta jātiin ra ndo chi'in ma yutun olivu va'a, ta ña'a iin ña ndetiñu tita'an run tu jà'a yo takan. Ña'a kùuni yi ka'an yi ña kuenda ma Racha'nu Ndioo töve ndetiñu jatiin ndiko ra inga cha'a' ma ndian judú ma nuu chìyo na niku.

Ma Racha'nu Ndioo ni jakakú ra ma ndian judú tiá iti' nuu

²⁵Yakan va ndyo'o yani, kùuni ña na koto ndo ma tu'un xe'e ña ìyo chi'in ma Racha'nu Ndioo, ikan na tüvi kuuni ndo ña maa ndo kùu ma ndian ya'a ga ìyo chinituni. Vati ìyo iin ku'va ña te'en kà'an: “Java ma ndian judú kùu ma ndian ya'a jàndava na xini na, ti tüvi chìnuni na tu'un Ndioo. Ta takan ni ja'a na, nda kati keta ma kivi ña ni ki'vi kua'a' ma ndian yüvi judú iti' ra ndia.” ²⁶Ta ora cha yā'a ma ña'a, tajan ndisaa ndio ma ndian judú ni kakú na, vati te'en kà'an yi nuu ma tutu Ndioo:

Ma iti' yuku nàni Sión ni keta iin ra jàkakú kua'a' ñivi,
ta rakan kùu ra ña ni janaa ra kuati ma ñivi Jacob.

²⁷Takan ìyo yi ña tindei na, ikan na kakú na,
ti takan cha chā'i tu'un nuu na ña jāndo'iin tu'in chi'in na
taji'na,

kàti ma Racha'nu Ndioo nuu tutu ra.

²⁸Va cha'a' ma tu'un va'a Ndioo kùu yi ña xaani ma ndian judú nde'e na Ndioo. Ta cha'a' yakan kùu yi ña ndyo'o cha nì'i ndo nuu kùu kakú ndo vitin. Va ma Racha'nu Ndioo juuni kùuni ga ra nde'e ra na cha'a' ña kāchin ra ma ndian kùu ñivi na chiyo taji'na. ²⁹Vati ma tu'un ña chā'a Ndioo nuu ma ñivi, na kùu sama ra inga ma kua chānini ra cha'a' yi, ta ni ma ndian kāchin ra ndia. ³⁰Taji'na maa ndo kùu ma ndian tüvi chìnuni tu'un Ndioo niku, va vitin ma Racha'nu Ndioo kūnda'vini ra ndo, cha'a' ña jāña ma ndian judú ña chìnuni na ma tu'un Ndioo. ³¹Ta takan kùu yi ña vitin kūnda'vini ma Racha'nu Ndioo ndo ora jāña na chìnuni na ma tu'un ra, va ni chaa iin kivi ña ni kunda'vini ndiko ra na indukuni ma takua kūnda'vini ra ndo ndia. ³²Vati maa ma Racha'nu Ndioo kùu ra ña chā'a ra ña na ja'a tandi'i ñivi ìyo ñuñivi ma kuati, ikan ma ora ni chaa ma tiempu ña kūnda'vini ra yo, ni kunda'vini ra ndisaa yo.

³³ ¡Nduva'a kuii ka'nu kùu ma Racha'nu Ndioo, ña ya'a iyo chinituni ra, ta ya'a chító ra ña kà'an ra ndia, ña nĩ'iin yo na kúu kutunini yo ndisaa ña chànini ra ja'a ra! Uvani ña chító yo, ña ndisaa ma ña chànini ra, ña va'a kúu yi, vaji töve kùtinini yo naja ja'a ra yi. ³⁴Va, ¿a iyo nda yo chító naja kua chànini ma Racha'nu?, kùuni ndo. ¿A iyo ma yo chā'a chinituni ma Racha'nu Ndioo?, kùuni ndo. ³⁵Ta, ¿a iyo iin nda yo chā'a iin nakuyi nuu ma Racha'nu, ta iyo yi ña jachikoni'i ndiko ra yi nuu na?, kùuni ndo. ¡Töve takan kúu yi! ³⁶Vati ndisaa nakuyi ña iyo chi'in yo, ma Ndioo jātuvu yi, ta kuenda maa ra kúu yi.

Yakan va na jaka'nu yo ra nani kivi, ta ndisaa tiempu. Ta takan na kuu yi. Amén.

Nuu ndòchaa ma ñivi jà'a Ndioo

12 ¹Yakan va ndyo'o yanì, chà'i kuenda ña ya'a kùnda'vini ma Racha'nu Ndioo ndo, ta cha'a' yakan kùu yi ña jàninì ndo, ña na ku'va ndo ndo nuu ma Racha'nu Ndioo, ikan na ndakuu í ndo, ta chi'in yakan ja'a ndo ña na sii kuuni ra. Ndicha va'a ña takan iyo yi ña ja'a ndo kuenda ña jàka'nu ndo ra. ²Yakan va koto nàkanini ndo koo ndo takua iyo ma ñivi ñuñivi. Va'a ga ña na nanduku ndo tuku kua koo ndo, ikan na ndochaa chinituni ndo, ta nakoto ndo niyi kuu ma ña va'a ña kùuni ma Racha'nu Ndioo kuenda ndo, ta niyi kùu ma ña ndaa ña kùuni ra kuenda ndo, ta niyi kùu ña ja'a yi ña sii kùuni ra cha'a' yo.

³Takan kúu ta cha'a' ma ñamani ña chā'a Ndioo nui, yu'u kà'in chi'in ta'ii'iin ndo ña töve iyo yi ña jandoka'nu ga ndo ndo ma takua cha kùu ndo. Va'a ga ña na nakanini ndo naja kua kùu jatiñu ndo ma ndatu ña chā'a Ndioo nuu ta'ii'iin ndo, ña kùu ndo ndian chìnuni tu'un ra. ⁴Vati taku ma kuñu yo kùu yi iin kuñuni va iyo kua'a' nuu chātiñu yi. Ta siin siin nuu chātiñu yo ta'ii'iin yi. ⁵Ta takan kùu yi chi'in maa yo, ti vaji iyo kua'a' ma yo chìnuni, va ndisaa yo kùu yo takua kùu iin kuñuni kuenda Cristu. Ta takan kùu yi ña ndisaa yo jàtiñu yo indukuni kua jàtiñu iin kuñuni, ti cha ndō'iin yo chi'in yi.

⁶Yakan va ma Racha'nu Ndioo chā'a ra ñamani ra nuu ndisaa yo, va siin siin kùu ma ndatu chà'a ra nuu ta'ii'iin yo kuenda ña jàtiñu yo yi. Vati tu chā'a ra ma ndatu nuu yo ña

na ka'an yo ma tu'un ra nuu ma ñivi, ìyo yi ña kuàtiñu yo yi chi'in ma naja kua chìnuni yo ma ña chā'a ra nuu yo. ⁷Vati tu chā'a ra ma ndatu nuu yo, kuenda ña na ja'a yo tiñu nuu ma inga ñivi, na ja'a va'a yo yi. Ta maa yo nī'i ndatu kuenda ña jàna'a yo ma ña kùuni ra nuu ñivi, na ka'an yo yi chi'in ndisaa anima yo ndia. ⁸Tatu ìyo nda yo nī'i ndatu kuenda ña ku'va yo tundeeni ma ñivi, na ja'a va'a yo yi. Ta ma yo nī'i ndatu kuenda ña ku'va yo ndatiñu nuu ñivi, na nākanini yo cha'a' ña naja chā'a yo yi nuu na. Ta ma yo nī'i ndatu kuenda ña kùu yo ndian kuxini nuu ñivi, na ja'a yo kuenda nuu yo chi'in yi. Ta yo nī'i ndatu kuenda ña kùnda'vini yo ma ndian chiniñu'u yi, na sii kuuni yo ora jà'a yo yi ndia.

Tu'un kà'an naja kua ìyo yi ña koo ma ñivi Ndioo chi'in ta'an na

⁹Ta ndyo'o, na kuuni va'a ndo nde'e ndo ta'an ndo, ta töve ja'ani ndo ña kùuni ndo nde'e ndo na. Ta na nanduku ndo ja'a ndo ma ña va'a, ta yüvi ma ña tüvi va'a. ¹⁰Ta juuni ìyo yi ña kuuni ndo nde'e ndo ndian kùu ta'an ndo, ndian chìnuni. Ta na numini nanduku ndo naja kua tiñu'u ndo ta'ii'iin ma ndian kùu ta'an ndo.

¹¹Ta na jatiñu va'a ndo chi'in ndisaa ña ndee ndo, ta tüvi suchan ndo ora jà'a ndo yi. Ta na jatiñu va'a ndo kuenda Ndioo chi'in ndisaa anima ndaa ndo. ¹²Ta na sii kuuni ndo cha'a' ma ña va'a ña ndàtu ndo nuu Ndioo. Ta juuni na jandeeni ndo tuva nde'e ndo tundo'o. Ta endeeni ka'an ndo chi'in Ndioo nani kivi ndia. ¹³Ta juuni na tindee ndo ma ndian ta'an ndo ndian chìnuni chi'in ma ña kùmani nuu na, ta na iñu'u koo ndo chi'in ma ndian chā'an chānde'e nuu ìyo ndo ndia. ¹⁴Ta juuni na ka'an ndo chi'in Ndioo, ña na tindee ra ma ndian xaani ndè'e ndo. Ta ndyo'o, koto kà'an ndo chata na, ti na vii ìyo yi ña ka'an ndo chata na. ¹⁵Ta juuni na sii kuuni ndo chi'in ma ndian chīsii. Ta tuva ìyo ma ndian chàku, ndian nda'vi kùuni, na kuaku ndo chi'in na ndia. ¹⁶Ta juuni na induku koo ndo chi'in ta'ii'iin ma ndian kùu ta'an ndo, ndian chìnuni. Ta koto jàka'nu ndo juuni maa ndo, vati tiá va'a ña na inuu koo ndo chi'in ma ndian nda'vi. Ta juuni koto jändotayi ndo ndo cha'a' ña ya'a chìto ndo ña kà'an ndo, kùuni ndo ndia.

¹⁷Tatu ìyo ñivi jà'a ma ña tüvi va'a chi'in ndo, koto jà'a ndo takan chi'in na ndia. Tiá va'a ña na nanduku ndo naja kua

ja'a ndo ma ña va'a nuu ndè'e ndisaa ñivi. ¹⁸Yakan va yu'u jàninì ndo inga cha'a' ña na nanduku ndo naja kua koo vii ndo chi'in ndisaa ma ñivi ñuñivi, nda kati chaa nuu kundee maa ndo. ¹⁹Ndyo'o xaa ndian kùu yanì, na nänduku ndo kuati chi'in ma ndian xaani ndè'e ndo, vati tiá va'a ña na ndakoo ndo yi kuenda ma Racha'nu Ndioo, ikan maa ra na jande'e ra tundo'o na. Vati nda nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi: "Yu'u kùu ma ra ni jande'e tundo'o na, ti yu'u kùu ma ra ni jakutunini ma kuati na", kàti ma Racha'nu. ²⁰Ta juuni kà'an ma Racha'nu te'en ndia: "Tatu ìyo ma ndian xaani ndè'e ndo ña chisoko na, na ku'va ndo ña kachi na. Tatu ìyo ndian nàtìi takuui, na ku'va ndo ra' ko'o na ndia, ikan juuni maa na, na ku'va na kuenda cha'a' ma ña jà'a ndo chi'in na, ta koo tukanuu nuu na chi'in ndo", kàti ma Racha'nu ndia.

²¹Yakan va koto kù'va ndo ña jakanaa ma ña tüvi va'a ndo. Tiá va'a ña na jakanaa ndo yi chi'in ma ña va'a ña jà'a ndo.

13 ¹Vati ndisaa yo ña kua ìyo yo ma ñuñivi i'ya, ìyo yi ña jachi'in yo ña kà'an ma ndra ndiso tiñu ña ìyo kuenda ma ra kuvienù, ti ndisaa ma ndra ndiso tiñu ikan, Ndioo chā'a yi ma nuu ndra. Vati maa ra jà'a ña na koo ndra ma tiñu ikan kuenda ra. ²Yakan va ma ndian tüvi jàchi'in ña kà'an ma ndra kumitiñu, kùuni yi ka'an yi ña tüvi jàchi'in na ña kà'an ma Racha'nu Ndioo ndia. Va ma ndian tüvi jàchi'in takan, cha'a' yakan kùu yi ña chàkoso kuati na, ta ndè'e na tundo'o. ³Vati taku ma ndra jàtiñu kuenda ma ra kuvienù, tüvi ìyo ndra kuenda ña jàyu'vi ndra ma ndian jà'a ma ña va'a, ti ìyo ndra kuenda jayu'vi ndra ma ndian jà'a ña tüvi va'a. ¿A kùuni ndo koo ndo ña tüvi nuva jà'a ndo ña yu'vi ndo ma ndra kumitiñu? Tu takan kùuni ndo, na ja'a ndo ma ña va'a, ikan na nde'e ndra ña ndian va'a kùu ndo. ⁴Vati ndrakan ìyo ndra ña jà'a ndra tiñu nuu Ndioo, kuenda ña tìndee ndra ndo ña na koo va'a ndo. Va tu jà'a ndo ma ña tüvi va'a, tajan ìyo ndio yi ña yu'vi ndo ndra, ti tüvi kuà'an maani ndra, vati ìyo ndra kuenda ña jànde'e ndra tundo'o ndo, cha'a' ña ndiso ndra tiñu kuenda Ndioo. Ta cha'a' yakan kùu yi ña ìyo yi ña jande'e ndra tundo'o, ma ndian jà'a ma ña tüvi va'a. ⁵Yakan va takan kùu yi ña ìyo yi ña jachi'in ndo, ña kà'an ma ndra kumitiñu. Ta na yüvi uvaa cha'a' ña ndasii ndo kùu yi ña ndè'e ndo ma

tundo'o, vati juuni kùu yi cha'a' ña jàna'a yi nuu ndo, ña na koto ndo, ña takan ìyo yi ña jachi'in ndo yi ndia.

⁶Yakan va juuni cha'a' ña'a kùu yi ña tia'vi ndo xu'un' ña nàka'an ma ndra kumitiñu, kuenda ña na jandova'a ndra ma ñuu ndo ndia. Vati kuenda ikan kùu yi ña, ma ndra kumitiñu kùu ndra kuenda ña jà'a tiñu nuu Ndioo, ti uvaa tiñu ikani kùu yi ña jà'a ndra. ⁷Yakan va tuva ìyo ndian tàvi ndo nuu, na tia'vi ndo nuu na. Tatu ìyo yi ña tia'vi ndo nuu ma ndra kumitiñu kuenda ma iin tiñu va'a kuenda ma ñuu ndo, na tia'vi ndo nuu ndra ndia. Tatu ìyo yi ña iñu'u koo ndo chi'in ma ñivi, na tiñu'u ndo na. ⁸Ta koto kindoo ndo tavi ndo nuu nì'iin ñivi. Ma uvaa nuu ma ña ìyo yi kindoo tavi ndo nuu inga ñivi kùu ma ña kùuni ndo nde'e ndo na. Vati tuva ndicha ña cha kùuni ndo nde'e ndo ma nda ndian nikuuni, tajan kùuni ndio yi ka'an yi ña cha jàchinu ndo ña kà'an ma tutu Ley Ndioo ña ìyo yi ña ja'a ndo. ⁹Vati nuu ma tutu Ley Ndioo te'en kà'an yi: “Na kì'vi ndo chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndo, na kà'ni ndo ñivi, na sü'u ndo, na küuni ndo nde'e ndo ndatiñu inga ñivi.” Ta ndi'i tu'un i'ya chi'in inga tu'un ña kà'an ma tu'un Ley Ndioo kùu ndo'iin yi chi'in ma tu'un kà'an yo i'ya: “Na kuuni ndo nde'e ndo ma ñivi ta'an ndo, takua kùuni ndo nde'e ndo juuni maa ndo”, kàti yi. ¹⁰Yakan va tuva cha kùuni ndo nde'e ndo ma nda ndian nikuuni, iin ña töve jàtivi ñivi kùu ma ña jà'a ndo kuenda na. Ti ora kùunio nde'o ma ndian kùu ta'an yo, ña'a kùu yi ma ña jàna'a yi ña kùu yo ma ndian jàchinu va'a yo ña kùuni ma tutu Ley Ndioo kà'an yi.

¹¹Ta ma tu'un i'ya, na ki'in kuenda ndo yi nda ma tiempu ña ìyo yo vitin, vati kùunì ña na koto ndo ña cha ìyo yi ña koo tu'va ndo, ti ma ora ña ni kakú yo cha yatin vèchi jayatin yi yi nuu yo ña kua kùu yi ma ora kicha'a yo chìnuni yo ma tu'un Jesuu. ¹²Vati ma ora naa, chani chaa ora ni ndi'i nuu yi, ta vitin vèchi ndio ña jàndondichin yi. Yakan va na jandi'i yo nuu ma ña tüvi va'a ña jà'a yo, ña ìyo kuenda ma nuu naa, ta na ndochaa yo, ta kùu yo takua kùu ma ndian kàchika nuu ndichin. ¹³Ta na nanduku yo naja kua ja'a yo ma ña va'a, cha'a' ña kùu yo ñivi chàkunuu nuu ndichin. Na tüvi ìyo yi ña kakunuu yo nuu jà'a ma ñivi viko, ta kùuní yo chi'in na. Ta juuni na nànduku yo ja'a yo ma ña chikan ma kuñu yo, ta jandotayi yo yo chi'in yi, ta ni ña nanduku yo kuati chi'in ñivi,

ta ni ndötixin yo nde'lo na ndia. ¹⁴Vati tiá va'a ña na ndochaa ndo kuenda ma Racha'nu yo Jesucristu, ta tüvi ña nànduku ndo ña ja'a ndo ma ña kini kuenda ña na kindoo va'a ndo chi'in ma kuñu ndo.

Nuu kà'an ndaa na chata ta'an na ndian chìnuni

14 ¹Takan kuu ta na ki'in va'a ndo kuenda ma ndian kuu ta'an ndo ña takä'an koto va'a na, a iyo va'a na chi'in Ndioo, a töve. Ta juuni koto känita'an yu'u ndo chi'in na cha'a' ña tüvi induku chànini na, takua chànini ndo ndia, ti na tüvi nda kuenda ora jà'a ndo takan. ²Taku iyo yo chìnuni ña chànini ña iin ña va'a kuu yi tu kacho ndisaa nuu ma nda ndayu ni kuuni. Va iyo inga yo töve chìnuni va'a ña chànini na ña va'aga ña kacho ma maa chiti yutun takua kuu yuva. ³Yakan va taku java yo chìnuni ña chànini yo ña kuu kacho tandi'i nuu ma ndayu, na tüvi iyo yi ña kuätu'un yo inga ma ndian ta'an yo ña chächi maaaa chiti yutuni. Ta taku ma yo chächi maaaa chiti yutun, juuni na tüvi iyo yi ña kuätu'un yo inga ma ndian ta'an yo ña chächi tandi'i nuu ma ndayu ndia, vati kuenda ma Racha'nu Ndioo, va'ani kuu yi. ⁴¿Ta nda yo kuu yo ña kùuni yo ña tisokuatio inga ma ndian ta'an yo, ta yüvi chito'o na kuu yo?, kùuni ndo. Vati na nde'e ma chito'o na tuva jà'a na ña va'a, a ña tüvi va'a. Tiá va'a ña na ndakoo yo yi kuenda ma Racha'nu, ra kuu chito'o na, vati maa ra kuu ra ña kuu tisokuati ra na tuva yüvi ña va'a kuu ma ña jà'a na. Ta ndiakan ni koo va'a na, ti iyo ndatu ma Racha'nu kuenda ña ja'a ra ña na nani'i na naja kua koo va'a na.

⁵Ta juuni iyo inga ma ndian chìnuni tu'un Ndioo ña chànini na, ña ma kivi nindeo kuu ma kivi ka'nuga kua ma inga tuku kivi. Ta iyo inga tuku ma ndian chìnuni ña chànini na, ña tandi'i ma kivi, indukuni kuu yi kuenda na. Yakan va tiá va'a ña na ta'ii'iin ndo, na ja'a ndo takua chànini ndo ña kuu ma ña va'a ña iyo yi ña ja'a ndo. ⁶Yakan va taku ma yo chìnuni ña chànini ña iyo iin kivi ka'nuga kua ma tiá yi kuenda ña jàka'nu yo Ndioo. Ta maa yo jà'a takan, jà'a yo yi kuenda ma Racha'nu Ndioo. Ta taku maa yo ña chächi sa'an, na kachi yo yi va kuenda ma Racha'nu, ti kà'an yo ta'vindioo nuu ra cha'a' yi. Ta ma yo tüvi chächi sa'an, juuni jà'a yo yi kuenda ma Racha'nu Ndioo, ti juuni kà'an yo ta'vindioo nuu ra cha'a' yi ndia.

⁷Vati ni'iin yo tüvi ìyo ndito yo kuenda juuni maa yo, ta ni ña kuvi yo kuenda juuni maa yo ndia. ⁸Ti tu ìyo ndito yo kuenda ma Racha'nu, takan ìyo yi ña kuu yo. Ta tu kuvi yo, juuni kuenda ma Racha'nu takan ìyo yi ña kuvi yo ndia. Yakan va na tüva kuu vaji ìyo ndito yo a chi'í yo, indukuni kuenda Ndioo ni kuu yo. ⁹Vati kuenda ikan kùu yi ña cha chi'í ma Cristu, ta nātaku ndiko ra kuenda ña na kuu ra ma Racha'nu chà'nda tiñu nuu ma ndian ndíí, ta nuu ma ndian ìyo ndito ndia.

¹⁰Va ndyo'o, ¿ta naja kua tisokuati ndo juuni ma ndian meru ndo ña chìnuni tu'un Cristu? Ta, ¿naja tüvi ki'in ndo kuenda na, tuva ndisaa yo indukuni ni chaa yo chi'in na nuu tayu íí nuu nàndi ma Racha'nu chà'nda ra tiñu ña jàkutunini ra cha'a' ma ña jà'a yo?, kùuni ndo. ¹¹Vati nuu ma tutu Ley Ndioo te'en kà'an yi:

Yu'u kà'in ña, juu ndicha kuu ña ra ndito kùì,
 ta indukuni iin ña ndicha kùu yi,
 ña ni kunandi chiti ndisaa ñivi ìyo ñuñivi ora ni nde'e na
 yu'u,
 ta juuni ma ora ikan ni jaka'nu na,
 ta ni ka'an na ña ma Racha'nu Ndioo ndicha kuu ña kùu ra
 Ndioo,

kàti ma Racha'nu Ndioo chi'in na.

¹²Ta takan kùu yi ña ta'i'iin yo ìyo yi ña ku'va maa yo kuenda cha'a' ma tiñu jà'a yo nuu ma Racha'nu Ndioo, ma ora ni jakutunini ra ma kuati yo.

Koto jà'a ndo na kati'i ma ndian kùu ta'an yo

¹³Yakan va na tüvi va'a jà'a yo tu tisokuati yo chata ma ndian kùu ta'an yo ña chìnuni ma tu'un va'a. Vati va'aga ña na nanduku ndo naja kua koo vii ndo chi'in na. Ta tüvi ìyo yi ña ja'a ndo iin ña tüvi va'a chi'in na, ta yakan kùuni ndio yi ja'a yi ña na kati'i na, ta takan kùuni ndio na ndakoo na ma ña chìnuni na tu'un Cristu, jà'a ndo. ¹⁴Va taku yu'u ña kùu iin ra chìnuni va'a ma tu'un Jesucristu, nduva'a chìnuni ña na tüvi ni'iin nuu ma ndayu ña chàcho ña kati yo ña na tüvi va'a kacho yi, va ndisaa nuu ndayu, va'a yi. Tatu ìyo nda yo chà'nini ña ma ndayu kùu yi ña kini yi kuenda na, juu kìnì yi va kuenda maani na, tuva takan chà'nini na. ¹⁵Tatu cha'a'

ma ndayu chàchi ndo kùu yi ña tüvi va'a kùuni ma yani ndo ndian chìnuni ja'a ndo, tajan chi'in ma ña jà'a ndo ikan, jàna'a yi ña na yüvi ndian kùuni ndo nde'e ndo ta'an ndo kùu ndo. Ta koto jà'a ndo ña cha'a' ma ña chàchi ndo ña ja'a yi ña na kesiin ma ndian yani ndo iti' Ndioo, vati juuni cha'a' ndiakan chī'í Cristu ndia. ¹⁶Ta koto kù'va ndo ña na ka'an ndaa ma ñivi chata ma ña va'a nuu ndo. ¹⁷Vati taku ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, na tüvi ni ja'a ra kuenda cha'a' ña, nda nuu ndayu chàchi yo, a nda nuu ma ndixi kùu ma ña chī'i yo, vati jà'a ra kuenda cha'a' ña vii ta ndaa ìyo yo, ta cha'a' yakan kùu yi ña ya'a sii kùuni yo jà'a ma Tati Í Ndioo. ¹⁸Ta ndisaa nda yo chìnuni ña jà'a takua kùuni ma Racha'nu Cristu, te'en ni kuuni na: Nduva'a sii ni kuuni ma Racha'nu Ndioo jà'a yo, ta nda ma inga ñivi, va'a ni ka'an na chata yo ndia.

¹⁹Yakan va na nanduku yo naja kua koo va'a yo chi'in ma ñivi ta'an yo ña chìnuni, ikan ndisaa yo kuàkua'nu va'a yo chi'in chinituni yo ña chìnuni va'a yo ma tu'un Racha'nu Ndioo. ²⁰Yakan va koto jà'a ndo ña na jaña ma ndian ta'an ndo ña chìnuni na ma tu'un Ndioo, cha'a' ma ndayu chàchi ndo. Vati ma ña ndicha kùu yi ña: ndisaa kuii ma ña chàchi ndo, va'a yi, uvaa ña na tüvi va'a ja'a ndo tuva chàchi ndo ma ndayu ikan kuenda ña na nde'e ma inga ñivi ndo, ta jaña na ña chìnuni na. ²¹Va'aga ña na tüvi kachi ndo sa'an, ta ni ña ko'o ndo ndixi, ta ña na jà'a ndo ni'iin inga nakuyi ña tüvi va'a kuenda na, ti koto ja'a yi ña na jaña na ña chìnuni na ma tu'un Ndioo. ²²Yakan va tu ndicha ña chìnuni ndo iin ña va'a kùu ma ña jà'a ndo, vati ma tu'un ikan kùu yi kuenda maani ndo chi'in Ndioo. Ya'a sii kùuni ma ñivi ña nuna jà'a na ma ña chīto na ña iin ña va'a kùu yi, ta juuni maa na, na töve tiso na kuati nuu na chi'in ma ña jà'a na. ²³Va taku ma ndian chìnuni ña, uvi kua chànini na ña, tu kachi na yi a tüvi. Juuni chata maa na jà'a na ma kuati, ti tüvi jà'a na yi chi'in ndisaa anima na, takua ìyo yi ña ja'a na. Ta tandi'i ma ña jà'a yo ma ora tüvi ndaa va'a kùuni yo ja'a yo yi, iin kuati kùu yi ndia.

15 ¹Yakan va taku maa yo ndian chìnuni va'a ìyo yi ña tindee yo ma ndian ta'an yo ña kùmani na ni'i na ma kua chìnuni va'a na, ta yüvi ña nànduku yo ja'a yo ma ña va'a kuenda uvanuu juuni maani yo. ²Ndisaa yo ìyo yi ña ja'a yo

iin tiñu va'a kuenda na, ikan na kuàkua'nu va'a na ta chinuni va'a ga na ma tu'un Ndioo. ³Vati ni ma Cristu, na tüvi nī nanduku ra ja'a ra ma tiñu va'a kuenda juuni maa ra, ti java tiá va'a ña jāchinu ra ma ña kà'an yi nuu ma tutu Ley Ndioo, ta te'en kà'an yi: “Tandi'i ma ña kà'an na tu'un kini chataun, juuni chatai kōyo ma tu'un kini ndia”, kàti yi. ⁴Vati tandi'i ma ña chūndaa ña tāa nuu ma tutu Ndioo tatiempu, tāa na yi ña kùu yi kuenda ña jàna'a yi nuu yo naja kua ìyo yi ña koo yo viviini, ta naja kua ìyo yi ña ndakimani ma tu'un Ndioo yo kuenda ña na ni'i yo naja kua ìyo yi ña kuation yo ma ña va'a nuu Ndioo iti' nuu. ⁵Ta juuni ma Ndioo ña jàna'a nuu yo naja kua koo vii yo, ta naja kua ìyo yi ña ndakimani yo na tindee ra yo ña na induku kuuni yo chi'in ta'an yo, cha'a' ña ndian kuà'an chata Cristu Jesuu kùu yo, ⁶ikan ma ora cha ndō'iin ndisaa ndio yo chi'in anima yo ta tu'un kà'an yo, ni jaka'nu ndio yo ma Racha'nu Ndioo, ra kùu Tatá ma Racha'nu yo Jesucristu.

Kàtitu'un ndi tu'un cha'a' Jesuu nuu ma ndian yüvi judú

⁷Yakan va na ndakimani ndo ndo chi'in ma ndian kùu ta'an ndo takua jà'a ma Cristu ña ndākimani ra ra chi'in ndo, ikan na ni'i ndo naja kua kuu jaka'nu ndo ma Racha'nu Ndioo. ⁸Yu'u kàti ña, ora kīchi ma Cristu ña kīchi jākuu ra tiñu nuu ma ndian judú, kuenda ña na jana'a ra ma tu'un ndaa Ndioo. Takan jà'a ra, ti takan ìyo yi ña jachinu ra ma tu'un ña chā'a ma Racha'nu Ndioo nuu ma ndra kūu ñivi yo ña chīyo taji'na. ⁹Ta juuni kīchi jàna'a ma Cristu nuu ma ndian yüvi judú ña, naja kua ìyo yi ña jaka'nu na ma Racha'nu Ndioo cha'a' ña kūnda'vini ra na. Vati ndava nda nuu ma tutu Ndioo te'en kà'an yi:

Cha'a' yakan kùu yi ña, yu'u ni jaka'nui ñun tañu ma ñivi yüvi judú,

ta ni katai yaa kuenda ña ni jaka'nui ñun nuu na.

Takan kà'an yi nuu ma tutu Ndioo.

¹⁰Ta juuni ìyo inga nuu kà'an yi te'en ndia:

Na sii kuuni ndyo'o ndian yüvi judú,

chi'in ma ndian kùu ñivi judú ña kùu na ñivi Ndioo ndia,

kàti yi.

¹¹Ta ìyo inga tuku nuu kà'an ma tutu Ndioo te'en:

Tandi'i ndyo'o ndian yüvi judú,
 ta nda ma nda ndian nikuuni ña ìyo ma ñuñivi,
 na jaka'nu na ra ndia,
 ti ya'aga ka'nu kùu ma Racha'nu,
 kàti yi.

¹²Ta nda ma Isaía te'en kà'an ra nuu ma tutu Ndioo ña tãa
 ra ndia:

Ni koo iin ra kùu tata ma ra nàni Isaí,
 vati rakan kùu ra ña vàchi ka'nda ra tiñu nuu ma ñivi yüvi
 judú.

Ta ndiakan endee ndàtu na koo na chi'in ra.
 Takan kàti ra.

¹³Ta vitin kà'in chi'in ma Racha'nu Ndioo ña kùu ra iin ra
 ndisaa tiempu chà'a ra ña ndàtu yo nuu yo. Ta ndakain nuu
 ra ña na ja'a ra ña na nduva'a sii kuuni ndo, ta na koo vii ndo
 chi'in ta'an ndo, cha'a' ña ndian chìnuni ma tu'un ra kùu ndo,
 ikan na keta ndo iti' nuu chi'in ma ña ndatu ndo, ta juuni ja'a
 ra ña nduva'a kuantu ndo chi'in ma ndatu, ña jà'a ma Tati Í ra
 chi'in ndo ndia.

**Ndioo tãchi Paulu ña na katitu'un ra tu'un
 Ndioo nuu ndian yüvi judú**

¹⁴Yakan va ndyo'o yani, cha chã'a va'a ndioi kuenda ña
 nduva'a va'a ndian kùu ndo, ti ya'a ìyo chinituni ndo kuenda
 ña jàkuninaa ndo ma ndian kùu ta'an ndo, ña chìnuni. ¹⁵Va
 taku nuu ma tutu i'ya, tàì uvi uni tu'uni chi'in tu'un kachin
 va'a, kuenda ña koto nãani ndo yi. Te'en jà'i yi kuenda ma
 Racha'nu Ndioo, vati maa ra kùu ra ña chà'a ra ñamani ra nui,
¹⁶kuenda ña na jàkui tiñu nuu Jesucristu tañu ma ñivi yüvi
 judú. Vati ma tiñu jà'i kùu yi ña kàtitu'in ma tu'un va'a Ndioo
 nuu ma ñivi yüvi judú. Ta ikan jan, ni ku'va ndioi kuenda
 cha'a' na nuu ma Racha'nu Ndioo, takua kùu iin ña sòkó yo ña
 chàta'ani ma Racha'nu, ta na kuu na ndian í ña jà'a ma Tati Í
 Ndioo ndia.

¹⁷Ta cha'a' ma ña va'a kùu ma ña jã'a Jesucristu kuendai,
 ya'a chìsiì, ti jàkui tiñu nuu ma Racha'nu Ndioo. ¹⁸Vati yu'u,
 tüvi ni katitu'in ma ña tüvi nī nde'i, ti ma ña ni katitu'in kùu
 ma ña jã'a Cristu chi'in. Ta tu'un ikan ni ka'in ma nuu ndian
 yüvi judú ndanu ni kuuni ma nuu chakunui, kuenda ña na

kicha'a na jachi'in na tu'un Ndioo, ora taso'o na ña kà'in, ta nde'e na ma tiñu jà'i ndia. ¹⁹Vati chi'in ndatu ña jàna'a ma seña, ta chi'in tiñu í ña jà'a ma Tati Í Ndioo, kua ikan jà'i yi. Ta takan kuu yi ña, kicha'i kàtitu'in ma tu'un va'a Ndioo nuu ma ñivi ñuu Jerusalén i'ya, naja kua kuu jàkakú Ndioo ma anima na. Ta ndava nda ninii ka'nu ma nda ma yu'u ñuu ìyo ma ñu'u Ilíríco, chākunui kàtitu'in yi ndia. ²⁰Yakan va yu'u, nduva'a jàniní ña kàtitu'in ma tu'un ña jàkakú anima yo maaaa nuu takā'an nakoto na ma tu'un Cristu, ti tüvi kùuní katitu'in yi ma nuu cha yā'a ma ndian kuu meru yo ña cha kàtitu'un ndra yi, ta kicha'a ndra jàkanaa ndra ma ndian chìnuni tu'un Cristu. ²¹Vati tiá va'a ña jà'i yi takua kà'an yi te'en nuu ma tutu Ndioo:

Ma ndian takā'an kuii koto ma tu'un ra;
ndiakan kuu ma ndian ni koto yi.

Ta ma ndian takā'an kuii kuni ma tu'un ra;
ndiakan kuu ma ndian ni kutunini yi,

kàti ma tutu Ndioo.

Paulu kàtitu'un ra naja kua ni ku'un ra ñuu Roma

²²Ta cha'a' ma tiñu jà'i i'ya kuu yi ña, vaji kùuní ku'in kunde'i ndo ma nuu ìyo ndo, va nī kuu yi. ²³Va takua ma vitin cha jāchinu ndioi ma tiñu jà'i ma iti' ñu'u' ñuu i'ya. Yakan va kùuni ndioi ku'in kunde'i ndo, ma takua chāniní ja'i yi ma tatiempu niku. ²⁴Nde'o tu kuu ya'i kunde'i ndo ma ora ni ku'in ma ñuu España. Ta ora cha yā'a ndē'i ndo ma iti' kuà'in, vaji tia tiempuni. Tajan nde'o tu kuu tindee ndo yu'u ma tichi iti', ña na kuu chaa va'i tandi'i ma ñuu nuu kuà'in. ²⁵Va ma vitin, kuà'in ma ñuu Jerusalén, ti ndiso'i ma ndatiñu ña sōkó na, kuenda ma ñivi Ndioo ña ndoyo ndakan. ²⁶Vati ma ndian yüvi judú, ña chìnuni ña ìyo ma ñuu Macedonia ta ñuu Acaya, nākaya ta'an na xu'un', kuenda ña tachi na yi nuu ndian nda'vi, ña kuu ñivi Ndioo ña ìyo ñuu Jerusalén. ²⁷Vati iin ña va'a kuu ma ña jā'a ma ndian yüvi judú ikan, cha'a' ma ndian judú ña ìyo ñuu Jerusalén, va ma ña ndicha kuu yi ña tàvi ma ndian yüvi judú ikan nuu na, cha'a' ña nī'i na tu'un va'a Ndioo nuu ndian judú ikan. Yakan va töve ña ka'nu kuu yi kuenda na tuva tia'vi ndiko na chi'in ndatiñu a xu'un' ña kùmani nuu ma ñivi. ²⁸Ta ora cha yā'a jāndondaa ndioi

ma tiñu i'ya, ta jāya'a ndioi ma xu'un', nda'a' ma ndian ta'an yo ìyo ñuu Jerusalén. Tajan ni ku'un ndioi ma ñu'u' España, ta iti' ya'a kua'ani ma iti' tikan, ni ya'i kunde'e yati' ndo. ²⁹Ta cha chîto va'i ña, ma ora ni kunde'i ndo, ni chai nuu ndo chi'in kua'a' tu'un va'a Cristu kuenda ña ni ka'in yi nuu ndo, ikan na ja'íí ra ndisaa yo chi'in yi.

³⁰Yakan va ndyo'o yani, ndava nda chi'in sivi Racha'nu yo Jesucristu, ta ndava nda chi'in ma Tati Íí Ndioo ña ya'a kùuni ra nde'e ra ndo, jàniní ndo ña kuta'an ndo chi'in, jin töve ìyo yatin ndo ora ndè'i tundo'o ña kà'an ndo nuu Ndioo cha'i. ³¹Na ndakan ndo nuu ma Racha'nu Ndioo, ña na jakakú ra yu'u nda'a' ma ndian tüvi chìnuni tu'un Cristu ña ìyo ma iti' ñu'u' Judea. Ta juuni na ndakan ndo nuu ra, cha'a' ma ndatiñu ndisoi ña na ja'a ra ña na ki'in va'a ma ndian kùu ñivi Ndioo, ña ìyo ma ñuu Jerusalén kuenda yi ndia. ³²Vati tu Ndioo kùuni ra, kùu tindee ra yu'u, ikan na sii kuuní. Ta kùu nindei ita'vi ma ora ni kunde'i ndo nuu ìyo ndo. ³³Ta juuni ma Racha'nu Ndioo, ra jà'a ña na koo va'a yo, na koo ra chi'in ndo. Ta takan na kuu yi. Amén.

Paulu tàchi ra saludu nuu ma ndian chìnuni ña nàkoto ra

16 ¹Yu'u, kàtitu'in nuu ndo kuenda ma ñata'an yo ña ya'a chìnuni ña nàni Febe. Vati yakan nduva'a tìndean ma ñivi chìnuni ña ìyo kuenda ma veñu'u ñuu Cencrea. ²Na ki'in va'a ndo kuenda ña chi'in sivi ma Racha'nu, takua ìyo yi ña ja'a ndo, cha'a' ña kùu ndo ñivi Ndioo. Ta juuni na tindee ndo ña chi'in tandi'i ma ña kumani nuan, ti nduva'a cha tìndean kua'a' ñivi, ta nda mai ndia.

³Ta na ku'va ndo saludu kuendai nuu ma ña'a nàni Priscila, ta nuu ma ra iian, ra nàni Aquila, ti merui kùu vi chi'in ma tiñu Cristu Jesuu ndia. ⁴Vati maa vi kùu vi ña chā'a vi vi ña na nde'e vi tundo'o cha'i, ikan na kakúí. Ta na yüvi uvaa yu'uni chà'a ma ta'vindioo nuu vi, vati ndava nda tandi'i ma ndian chìnuni ña tüvi kùu judíu chà'a yi ndia. ⁵Ta juuni na ku'va ndo saludu kuendai nuu ma ndian chìnuni, ña kùti'vi ta'an ma ve'e vi. Ta na ku'va ndo saludu nuu ma ra yani ña ya'a kùnüní nde'i ña nàni Epeneto. Vati rakan kùu ma ra nunuu ña chìnuni ma tu'un Cristu ma iti' ñu'u' Acaya. ⁶Ta juuni na ku'va ndo saludu nuu ma ña'a nàni Ndiya, ti ya'aga jàtiñu

ña kuenda ndo ndia. ⁷Ta na ku'va ndo saludu nuu ma ndra merui Andrónico, ta Junias, ndra chūndii indukuni chi'in ma tichi vekaa, ti ndrakan ya'a ka'nu ma ña jā'a ndra kuenda ma Racha'nu Tatá yo, ta ndra ya'a iñu'u tañu tandi'i ma ndra tatun Cristu kùu ndra. Ta ji'naga ndrakan, chìnuni ma tu'un Cristu kua yu'u.

⁸Ta juuni na ku'va ndo saludu nuu ma ra nàni Amplia, ra kùu iin ra yani, cha'a' ña chìnuni ra tu'un Racha'nu chito'o yo Cristu ndia. ⁹Ta na ku'va ndo saludu nuu ma ra nàni Urbanu, ra kùu meru yo chi'in ma tiñu Cristu; ta na ku'va ndo saludu nuu ma ra yani nàni Estaquis, ra ya'a kùuni nde'i ndia. ¹⁰Ta na ku'va ndo saludu nuu ma ra nàni Apeles, ra ndè'e yo ña ndicha ña chìnuni va'a ra ma tu'un Cristu. Ta juuni na ku'va ndo saludu nuu ma ndian kùu ñivi ma ra nàni Aristóbulu ndia. ¹¹Ta na ku'va ndo saludu nuu ma ra ñui ña nàni Herodión, ta nuu ma ndian kùu ñivi ma ra nàni Narcisu, ndian chìnuni tu'un ma Racha'nu. ¹²Ta juuni na ku'va ndo saludu nuu ma ña nàni Trifena, ta Trifosa, ti ñivi jàtiñu kuenda ma Racha'nu Tatá yo kùu vi ndia. Ta na tachi ndo saludu nuu ma ña ta'an yo ña nàni Pérsida, ña nduva'a jàtiñu kuenda ma Racha'nu. ¹³Ta na ku'va ndo saludu ma ra nàni Rufu, ra kāchin ma Racha'nu kuenda ra, ta nuu ma ma'á ra ña kúan takua kùu iin ma'á kuendai ndia. ¹⁴Na ku'va ndo saludu nuu ma ra nàni Asíncrito, ta Flegonte, ta Hermas, ta Patrobas, ta Hermes, ta nda nuu tandi'i inga ndian chìnuni ña ka'in chi'in ndra. ¹⁵Ta na ku'va ndo saludu nuu ma ra nàni Filólogo, ta nuu ma ña nàni Julia, ta nuu ma ra nàni Nereo, ta nuu ma ña ta'an ra, ta nuu ma ra nàni Olimpas, ta nda nuu tandi'i ma ndian kùu yani yo ña chìnuni ña ka'in chi'in na ndia.

¹⁶Ta na kaña'a ndo chi'in ta'ii'iin ta'an ndo ña chìnuni, ta kunumi ndo na. Ta tandi'i ma ndian chìnuni tu'un Cristu, tàchi na saludu nuu ndo ndia.

¹⁷Ndyo'o yani, yu'u jàninì ña na ja'a ndo kuenda nuu ndo chi'in ma ndian kùuni tavani'i siin ndo chi'in ma tu'un ña siin kàa kua ma tu'un Ndioo ña kùtu'va ndo. Na kundachiyo ndo xiin na. ¹⁸Vati yüvi tiñu nuu ma Racha'nu yo Jesucristu kùu ma ña jà'a na, ti ma ña jà'a na ikan kùu ma ña kùuni maa na ja'a na. Ta chi'in ma tu'un ña ya'a vita kà'an na, ta chi'in ma tu'un vii ña kà'an na, jànda'viña'a na ma ñivi vita anima.

¹⁹Ta ndisaa ma ñivi cha ch̀to va'a na, ña ndyo'o ch̀nuni va'a ndo ma tu'un Ndioo. Ta cha'a' yakan k̀u yi ña ya'a ch̀sij cha'a' ndo. Vati yu'u k̀uni ña na koo tu'va ma ch̀nituni ndo, ta ja'a ndo ma ña va'a, ta ỳvi ma ña t̀vi va'a. ²⁰Ta ma Racha'nu Ndioo, ra chà'a ña na koo vii anima yo, ta numini tava ra ma ndatu kui'na, ta jakanaa ra yi, ikan na t̀va ja'a yi ǹiin nakuyi chata ndo. Ta ma Racha'nu yo Jesuu, na ku'va ra ma ñamani ra nuu ndo.

²¹Ta ma ra ǹni Timoteu, ra k̀u merui ch̀in ma tiñu jà'i, juuni tàchi ra saludu nuu ndo ch̀in ma ra ǹni, Luciu, Jasón, ta Sosípater, ndra k̀u ñivi mai.

²²Ta nda yu'u ra ǹni Terciu ña tàa ma tutu vali i'ya ña k̀an Paulu, juuni tàch̀ saludu nuu ndo ña na kumi ma Racha'nu ndo ndia.

²³Ta juuni tàchi ma ra ǹni Gayu saludu nuu ndo. Ta rakan chà'a ra k̀vai ma nuu ìyo ra. Ta juuni ma ikan chà'a ra k̀ti'vi ma ñivi ch̀nuni. Ta juuni tàchi ma ra ǹni Latu ma saludu nuu ndo ch̀in ma ra tesoreru ma ñuu i'ya, ta ch̀in ma ra yani yo ña ǹni Quartu ma nuu ndo ndia.

²⁴Ta ma Racha'nu yo Jesucristu, na ja'í ra ndisaa ndo. Ta takan na kuu yi. Amén.

Ma tu'un nuu ndi'inia ña k̀an Paulu ña j̀ka'nu ra Ndioo

²⁵Ta na jaka'nu yo ma Racha'nu Ndioo, ra ja'a ña na koo ndaa yo, takua k̀an ma tu'un va'a ra ña k̀titu'in nuu ndo cha'a' ma Racha'nu Jesucristu. Vati ma tu'un ña ch̀yo xe'e ch̀in ma Racha'nu Ndioo, takani cha ìyo yi ma ch̀in ra nda antea ña j̀tuvi ra ma ñuñivi niku. ²⁶Va vitin ma tu'un ikan cha j̀koto ma Racha'nu Ndioo yi yo, cha'a' ma tutu Ndioo ña t̀a ma ndra k̀an kuenda ra, ña k̀an indukuni takua k̀uni ma Racha'nu Ndioo, ra endee ìyo ndito. Yakan va ma tu'un xe'e ña ìyo ch̀in ma Racha'nu Ndioo i'ya niku, cha ch̀takuatì yi tandi'i nuñu'u' ñuñivi, kuenda ña na chinuni na yi, ta jachi'in na yi.

²⁷Ta ma Racha'nu Ndioo, ra uvanuu ña ìyo ra ya'a ch̀to ña k̀an, na jaka'nu yo ra nani kivi, ta ndisaa tiempu, kuenda ma Racha'nu Jesucristu. Ta takan na kuu yi. Amén.